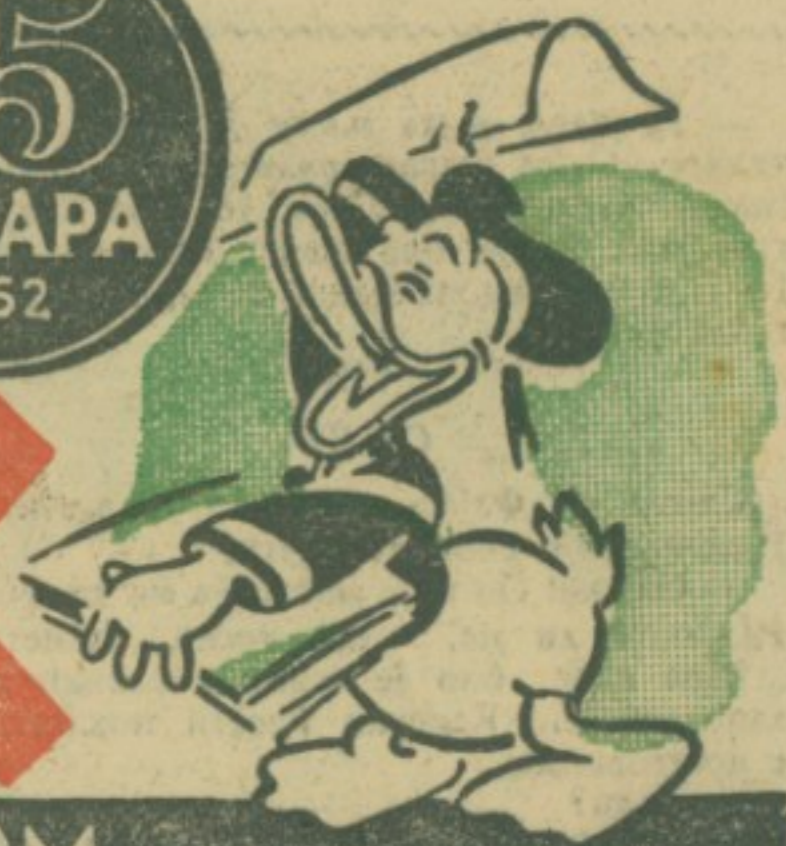

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

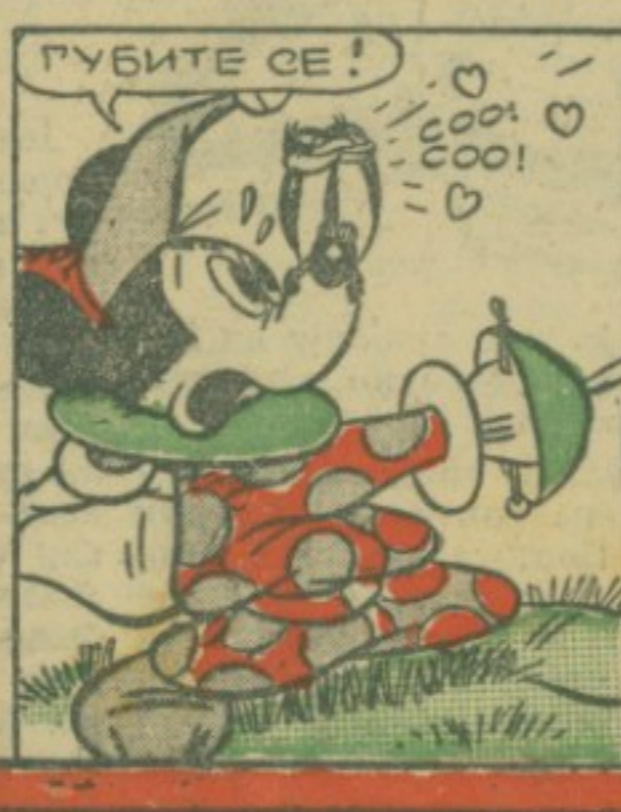
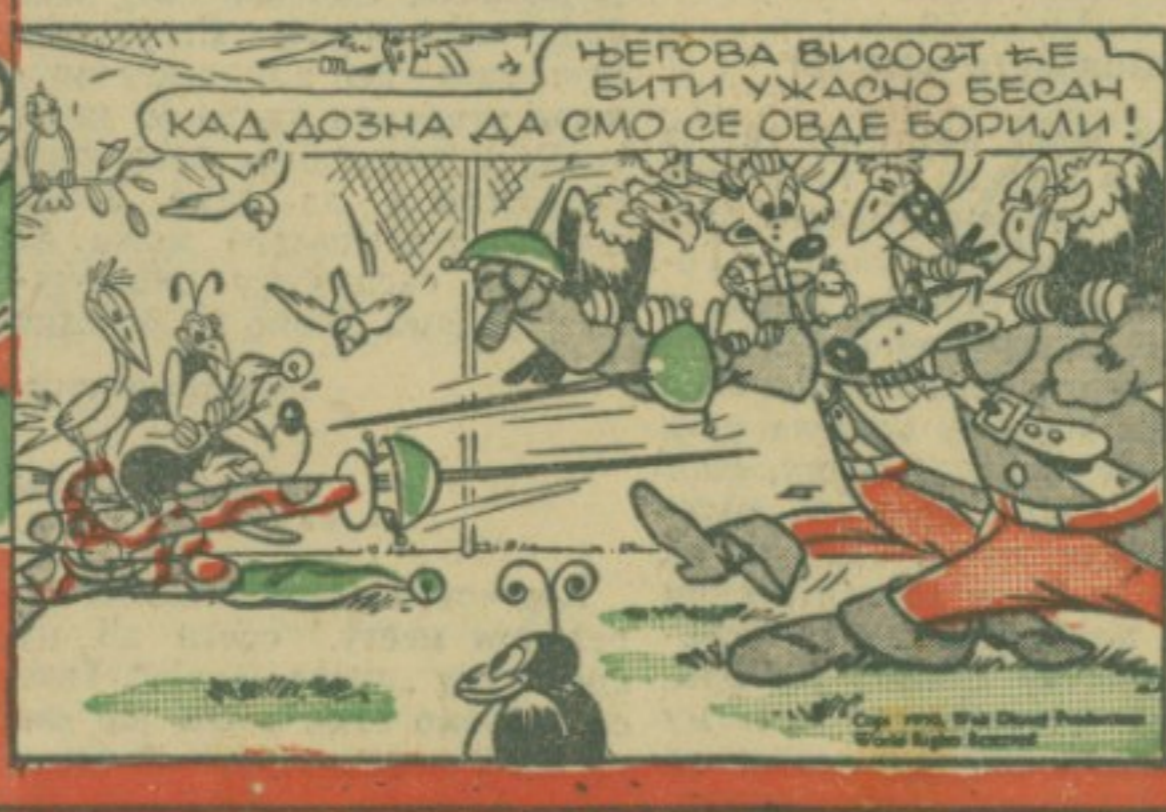
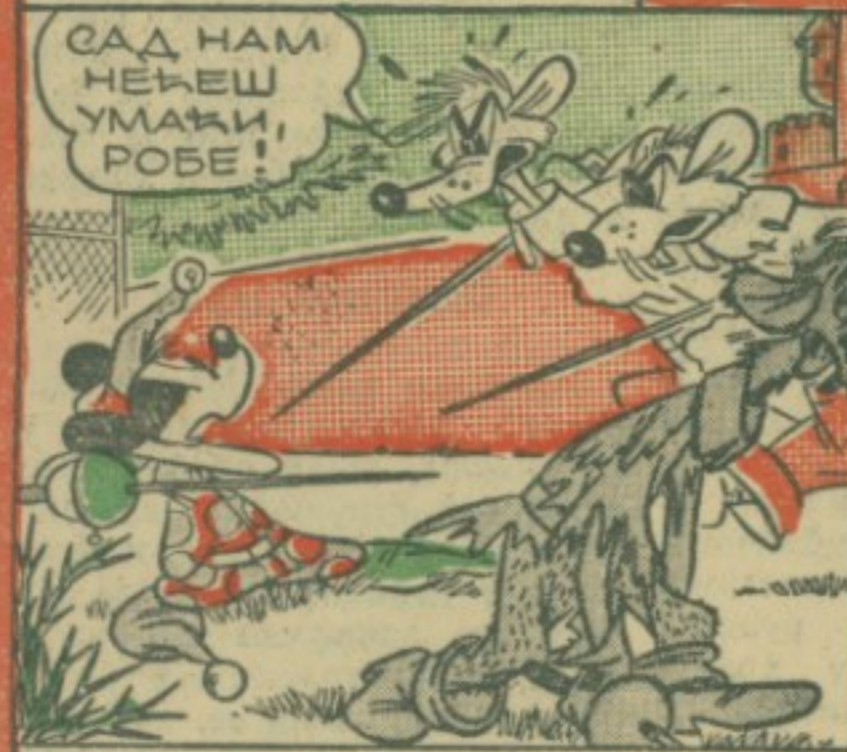
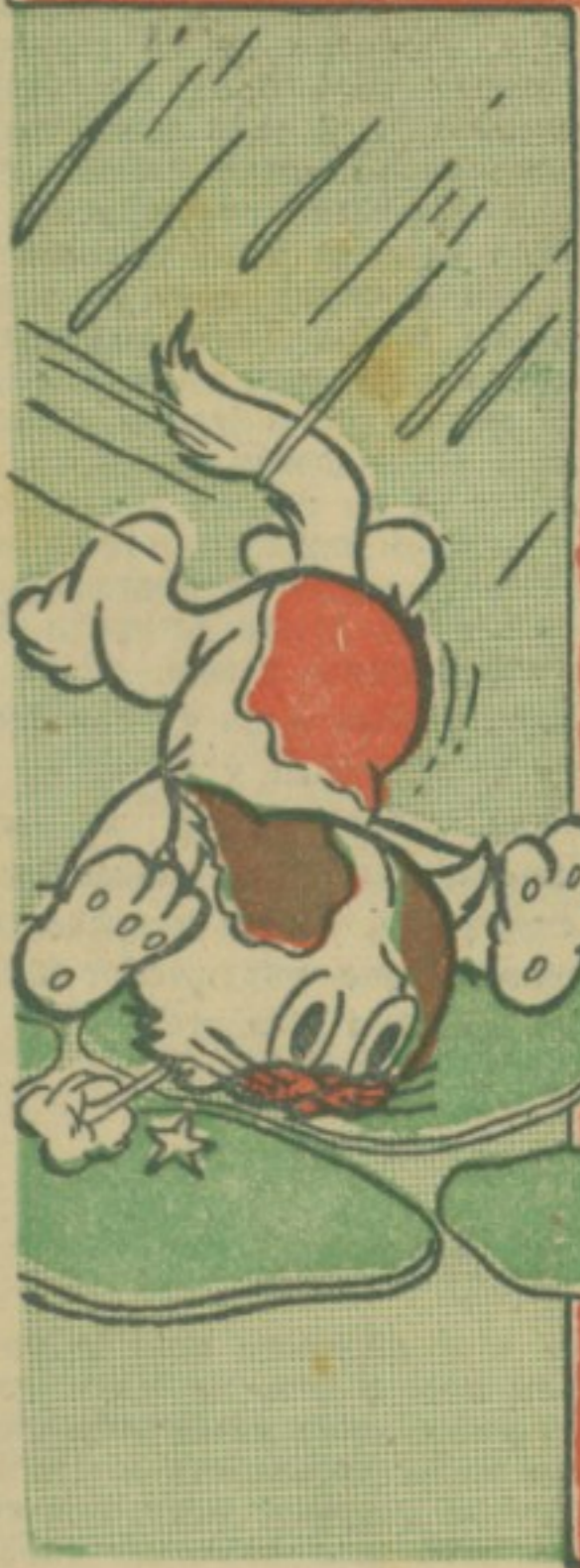
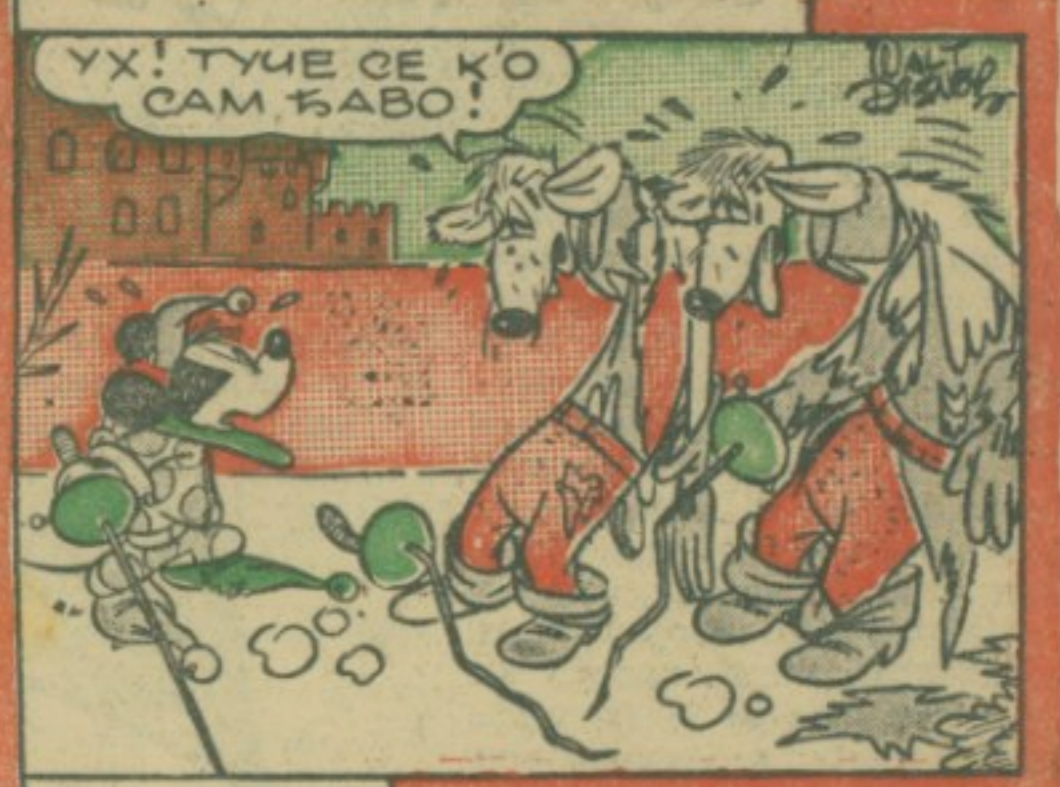
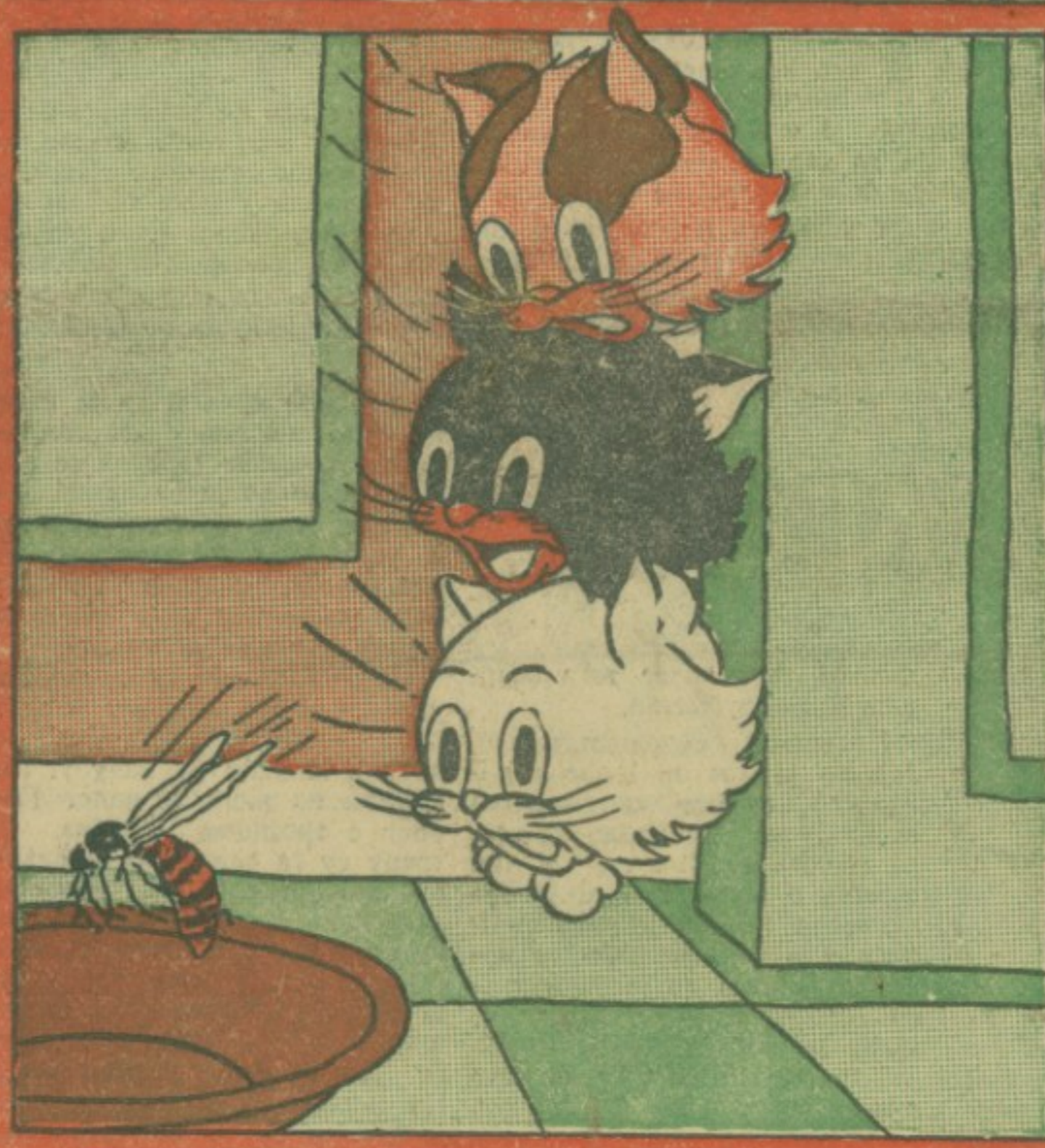
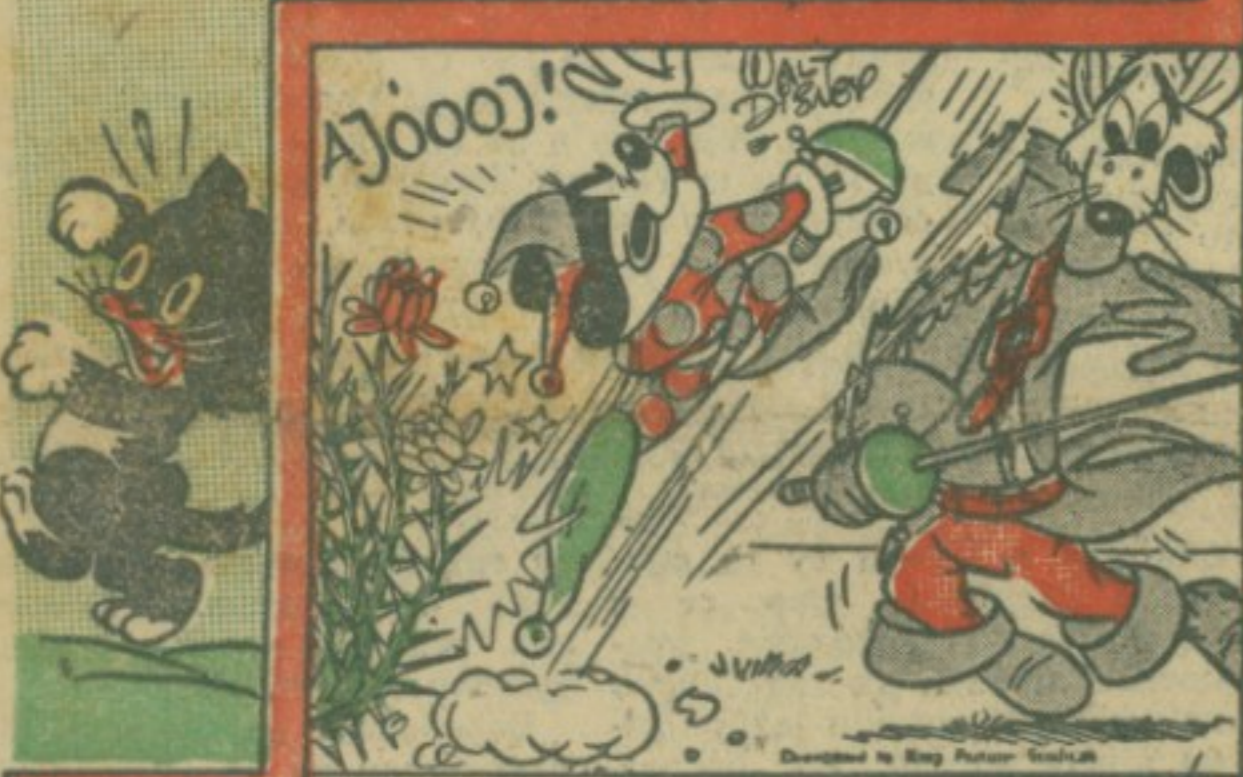
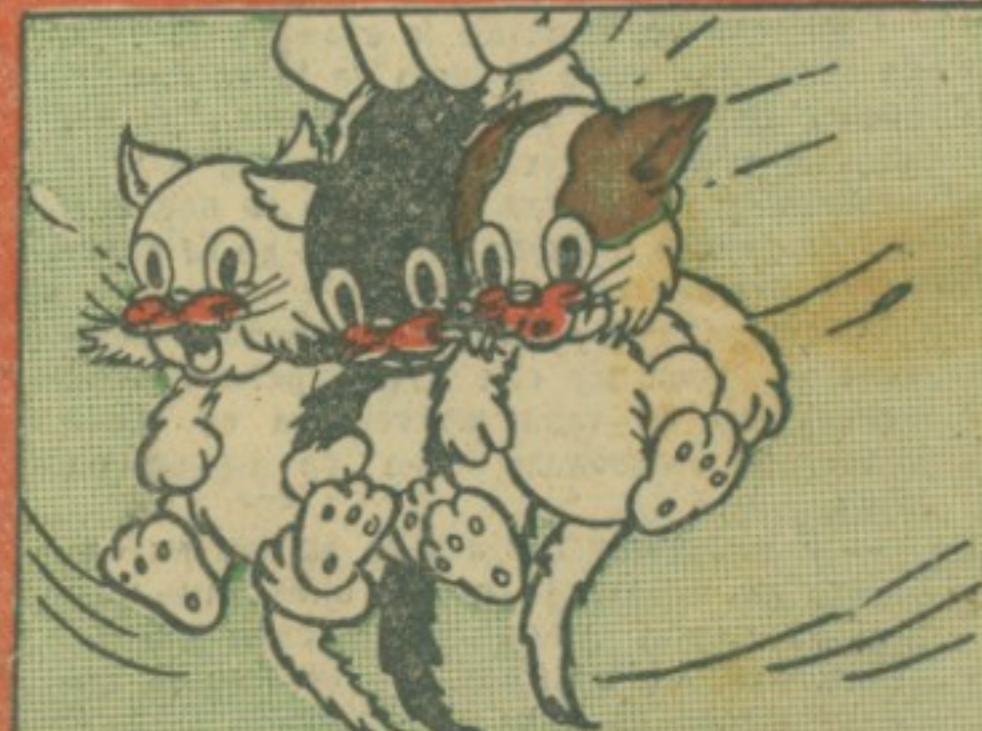
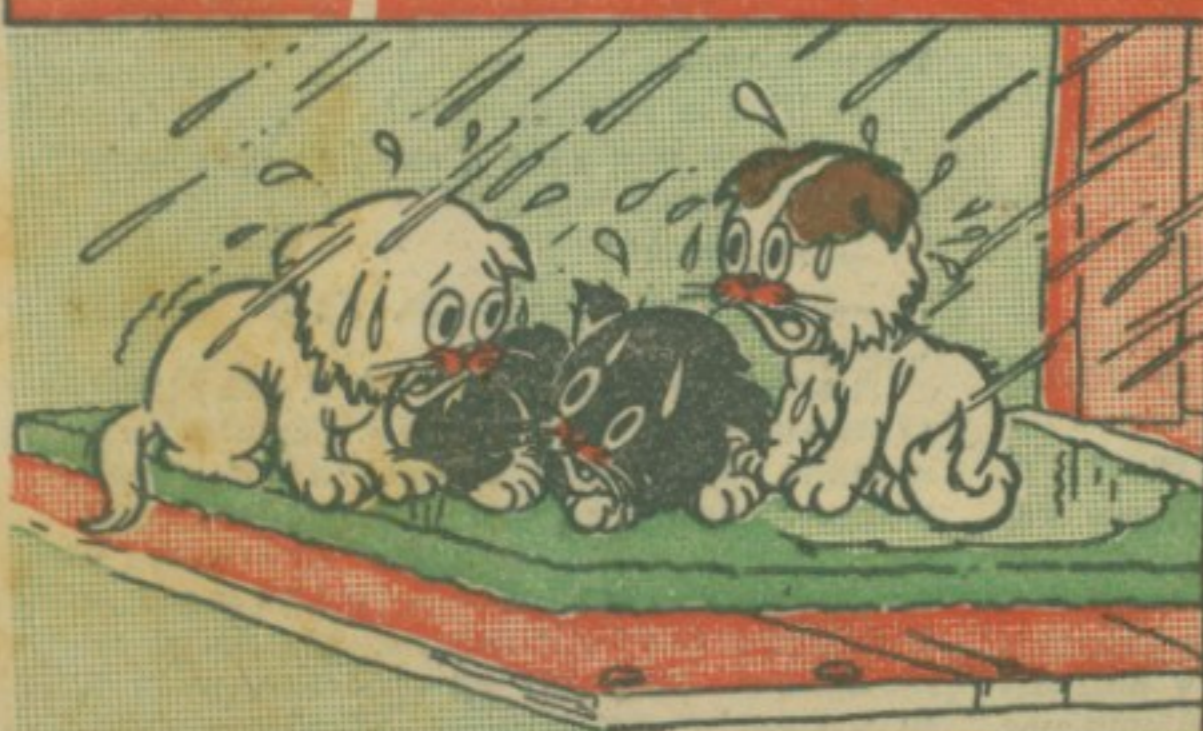
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVIII — Број 242 — Субота 18 август 1956

МИКИ

злоге и незлоге у Мишојотшанији

14

— Ја јесам и на њему је било нечег чудног. Онда нисам размишљао о томе. Нисам размишљао! Лона, то није био патрициј. То је био градоначелник, Лона. То је био градоначелник преодевен у патрициј!

**VIII
САМИА**

Самна од Фајфа корачала је љутито с једног краја собе на други.

— Ох, не! Он није могао да ми то учини. Разумете ли ме, није могао. Капетан! Њен глас био је оштар, навикнут на заповедање. Капетан Ресети поклонил се с поштовањем.

— Леди?
— За сваког Флоријанца капетан Ресети био би „племенити“. Јер, за Флоријанце међу самим Саркијанцима било је племенитих и „правих племенитих“. Капетан Ресети био је само „племенити“. Самна од Фајфа била је од „правих племенитих“. Због тога се капетан с толико поштовања и приклоно пред девојком.

— Леди? — питао је.

— Мени се не може наређивати, рече она. — Ја сам пунолетна и свој сопствени господар. Остајем овде.

Бирајући речи, капетан одговори:

— Молим вас да схватите, леди, да ја немам никаквог удела у тој наредби. Од мене чак није тражен савет. Једноставно ми је речено шта треба да учиним.

Говорећи то, капетан је стао да претупа по цевовима мада је знао да је то бесмислено. Двапут је досад покушавао да јој покаже наређење које је примио, али је она оба пута одбила чак и да га погледа, као да је тим одбијањем могла да га спречи да изврши своју дужност.

— Не занимају ме ваше наредбе, капетане, — рече му сад и по трећи пут и, окренувши се тако жустро да су њене потпетице зазвечале, она се удаљи од њега.

— У наређењу стоји и то да ако ви одбијете да пођете ја треба, опростите што вам то морам рећи, једноставно да вас силом однесем на брод, — говорио је капетан идући за њом.

Она се бесно окрете.

— Ви се нећете усудити да тако нешто учините.

— Кад знам ко ми је наређење упутио, ја ћу се усудити да учиним и много више.

Она одједном промени то.

— Слушајте, капетане! Нема неке стварне опасности! То је смешно, чак и лудо. Град је сасвим миран. Све што се догодило

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ

ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(21)

Роман од И. АСИМОВА

своди се на то да је јуче по подне један патрициј нападут у библиотечу.

— Да, али је један други патрициј јутрос убијен. Убио га је опет неки Флоријанин.

Вест ју је очигледно погодила. Њено маслинасто лице наједном је потамнело, а црне очи блеснуле.

— Какве то везе има са мном? Ја нисам патрициј.

— Леди, брод је спреман и ускоро ће кренути. Хтели или не, ви ћете бити на њему.

— А мој рад? Мој истраживачки рад? Схватате ли... Не, ви то не можете схватити!

Капетан ништа не одговори. Она му бесно окрете леђа. Њена светлуцава одећа од кирта, проткана сребрнастомлечним нитима, изванредно је истицала линију њених рамена и руку.

Самна је добро знала да ју је њено необично занимање за науку учинило предметом лаког потсмеха свих оних који су навикли да се младе аристократиње са Сарка занимају искључиво сјајним друштвеним животом и припремама за брак који би обогатио Сарк с највише два племенита потомка. Она се није обазирала на те потсмехе.

Њене познанице долазиле су јој и говориле:

— Зар заиста пишеш неку књигу, Самна? Можемо ли да је видимо? — питале су и не трудећи се да сакрију своје кикотање.

Мушкарци су били још горџи. Били су убеђени да је довољан један њихов чежњив поглед и неколико речи да би је одвратили од те бесмислице и усмерили њене жеље стварима од праве вредности.

А то је почело још давно, готово од времена до кога је њено сећање могло да се врати унатраг, јер је она одувек волела кирт, а није га, као сви остали, примила као ствар на коју по свом рођењу и положају има право. Кирт! Краљ, цар свих материјала. Не, за кирт се није могло наћи довољно добро и одговарајуће поређење.

Хемски, кирт није био ништа друго до једна врста, заправо облик, целулозе. Хе-

мичари су то тврдили под заклетвом. Па ипак, и поред свих својих апарата и теорија они нису били у стању да објасне због чега на Флорини, и то у читавој галаксији само на Флорини, целулоза постаје кирт.

Да о кирту нико ништа не зна научила је још у детињству, од своје дадиље.

— Зашто ово тако сија, Нени?
— Зато што је то кирт, дете.

— А зашто и друге ствари не сијају, Нени?

— Зато што оне нису кирт, дете.

То је било све што је у детињству могла о кирту да сазна од дадиље. Пре три године била је о њему објављена једна монографија у два тома. Она ју је прочитала веома лажљиво, али све што је у њој нашла могло се сажети у кратко објашњење њене Нени. Кирт је кирт зато што је кирт. Остале ствари нису кирт због тога што нису кирт.

Кирт сам по себи није блистао. Али, кад би се као што треба испрео, на сунцу је блистао неким металним сјајем, и то у разним бојама, или у свим бојама одједном. Другим технолошким процесом могло се учинити да се пресијава и блиста као дијамант.

Исто тако могао се, и то с мало труда, учинити потпуно неосетљивим према врло високим температурама и постојаним према већини хемских средстава. Његова влакна могла су се испредати у нити много тање од синтетичких, а да ипак задрже своју јачину, која је превазилазила снагу челика. Кирт је имао ширу употребу од свих материјала познатих људима. Да није било толико скуп, могао је потпуно да замени стакло, метале, пластичне и синтетичке материје. Али, пошто то није био случај, употребљавали су га само за израду скуповених апарата од којих се захтевала тачност и дуготрајност. Али, количине кирта које су на то одлазиле биле су незнатне и употреба кирта у већем обиму била је строго забрањена. Уствари, жетва кирта с Флорине одлазила је за израду најскупљих и најтраженијих ткањина у историји читаве галаксије. Флорина је одевала аристократију милиона светова и због тога је тражила за киртом увек била већа од жетве. Двадесетак жена на једној планети могле су имати хаљину од кирта, још две хаљине имале су од њега празничне јакне, или, можда, рукавице. А двадесет милиона њих могле су само на отстојању да га гледају и прижељкују. Кирт је био симбол богатства и луксуза. „Човек би помислио да она свој нос брише марамином од кирта“ — била је дефиниција за снобове, дефиниција коју су сви разумевали на свим световима у галаксији.

Кад је Самна била нешто старија, обратила се оцу:

— Шта је то кирт, тата?
— То је твој хлеб и све оно што имаш уз хлеб, мила.

— Мој хлеб?
— Не само твој, мила. Хлеб читавог Сарка.

И заиста је тако било. То је и она ускоро схватила. Није било ниједне планете у галаксији где се није покушало узгајавање кирта. У почетку Сарк је кажњавао смртном казном сваког оног, био то странак или домородац, који је био ухваћен у кријумчарењу киртовог семена. Тек после више векова, на Сарку су схватили да је та мера потпуно непотребна. Закон о смртној казни био је укинут и купци киртовог семена — разуме се ако су доносили добре паре — поздрављани су на Сарку добродошлицом. А зашто и не би кад се показало да је свуда сем на Флорини кирт просто обична целулоза. Бео, раван, неупотребљив. Није се могао мерити чак ни са бољим памуком.

(Наставиће се)

ШТАЈНС МАРИЈЕ ЦЕЛЕСТЕ

Цефсон је лекар. У младости се борио за ослобођење Црица у Сједињеним Америчким Државама. Кад је почео грађански рат, ступио је у један од њоршких пукова и тукао се на страни Севера. У том рату био је рањен и свакога би подлегао ранама да није било једне старе Црикиње која га је пожртвовано неговала. Кад је прездравно и кренуо из њене куће, она му је даровала неку амајлију: као смола црн камен у облику човечјег уха.

Седм година касније Цефсон је тешко оболео и лекари су му казали да га може спасти једино морски ваздух. Цефсон је одлучио да крене за Европу и купио је карту за „Марију Целесту“.

Сем Цефсона, на једрањаци се налазило десет чланова посаде (од којих су тројица били Црици), капетан, његова жена и кћи и још два путника: агент поморске компаније Хартон и мулат Септимус Горинг. Тај Горинг је био необичан човек. Десна рука била му је страховито унакажена: на њој су нестала четири прста. Лице је имао непријатно, али тај утисак губио се чим би га човек боље упознао. Мулат је био веома паметан и прилично учен и Цефсон се радовао што је добио тако занимљивог сапутника. Њихове кабине делила је само једна танка дрвена преграда.

Једног дана, рано изјутра, тек што је доктор устао из постеље, изненада га је заглашио револверски пуцањ. Тачно је пробрло дрвену преграду и зарило се у задњи део где се само један минут раније налазила Цефсонова глава. Доктор није стигао још ни да се прибере, а у његову кабину утрчао је Горинг. Обледи за извишење, он је об-

јаснио Цефсону да је чисто револвер и да је том приликом сасвим случајно додирнуо обарач.

Истог дана увече Цефсон је пришао капетану Бригсу. Био је у страховитом очајању:

колико дана после тога извршио је самоубиство.

Путовање се настављало. Једном је доктор Цефсон показивао својим сапутницима амајлију коју је добио од старе Црикиње. Док им је он причао о томе како га је она неговала, Горинг је узео амајлију у руке, презриво се насмејао и хтео да је баци преко оградe у море. Међутим, један морнар-Црица муњевито је прискочио мулату и стао нешто ватрено да му говори.

нестале су му жена и кћи. Претражио је читав брод, али их није нашао. Претпостављао је да је девојчица случајно пала у море и да се несрећна матери бацила за њом покушавајући да је спасе. Али, то нико није приметио, па чак није чуо ни њихове крике. Капетан се затворио у своју кабину и сатима је лежао буљећи пред себе очима које одбола ништа нису виделе. Не-

Затим је узео амајлију од Горинга и с дубоким поштовањем вратио је Цефсону.

Настала је тропска жега каква се не памти у близини обала Португалије. Међутим, појава тако ужасне врућине постала је свима јасна када се на хоризонту, уместо Пиринејског Полуострва, указала Африка. Једрањак је, значи скренуо са свог правца. Заменик капетана Бригса тврдио је

да он није крив и да је неко намерно покварио навигационе инструменте. Цефсон се тек тада сетнио да је неколико дана пре тога, ушавши заједно с капетаном у одељење за навигацију, затекао Горинга над инструментима. Њихова појава збунила је мулату.

Истог дана кад се на видлику указала обала Африке, некако пред залазак сунца, изишао је доктор Цефсон на палубу. Изненада, на њега је напао Горинг с тројицом Црица. У трену су га савладали и везали конопцем. Иста судбина задесила је беле морнаре и путника Хартона. Њих су без речи бацили у море. Али, кад је Горинг хтео то исто да учини и са Цефсоном, Црици су се једнодушно успротивили. Из њихове претпирке Цефсон је дознао да је, по њиховом мишљењу, сопственик црне амајлије неприкосновена личност. Те вечери бунтовници, повевши са собом везаног Цефсона, прешли су у једини чамац за спасавање, а једрањак „Марију Целесту“ препустили су мору и ветру.

На обали Африке, где је чамац пристао, сачекала их је велика група Црица која их је поздравила радосним усклицима. Цефсон се нашао у чудном положају заробљеника окруженог свим почастима. Дали су му засебну кућицу, доносили му најбољу храну, али му нису дозвољавали да се слободно креће по селу.

Обманути читаоци

Једне ноћи посетно га је Горинг и Цефсон је тада први пут чуо историју његовог бурног и несрећног живота. Горингов отац био је белац, а мати Црикиња-робинја. После очеве смрти, сопственици плантаже на којој су живели убили су му мајку, а њему, због неке незнатне кривице, отсекали четири прста. Тада се он заклео да ће се осветити свим белцима људима и да ће основати приначку државу у Африци. Али, догодило се да му сад доктор Цефсон смета да постане вођ приначних племена. Наиме, Цефсон је имао црну

амајлију и Црици су га сматрали полубогом, јер се с поколења на поколење преносила легенда да ће „црни камено ухо“ донети једног дана човек послан од богова. Због тога је Горинг одлучио да му врати слободу и реши се његовог присуства. Одчео је заробљеника на обалу, посадио га у чамац и отиснуо на море. После неколико дана Цефсона је нашао неки енглески пароброд који га је пребацио до Ливерпула.

Сензационална исповест доктора Цефсона узбудила је читаву Енглеску. Листови и часописи објављивали су из дана у дан чланке о његовим доживљајима и трагичној судбини посаде „Марије Целесте“. И тек после неколико година Енглеска је сазнала да је стварни писац исповести доктор Цефсона уствари Конан Дојл, творац Шерлока Холмса, који се вероватно не једном смејао томе што је тако нешто умео да обмане хиљаде и хиљаде читалаца.

Одгонетка тајне?

Решењем тајне „Марије Целесте“ заинтересовао се и Ц. Локарт, један од највећих енглеских стручњака за поморство. После дугог и брижљивог испитивања, он је дошао до закључка да кључ тајне треба тражити у бродском товару, који се, као што је познато, састојао из 1700 боца шпиритуса. Стручњаци осигуравајућег поморског друштва утврдили су да је такав товар у нормалним приликама безопасан и да само веома висока температура може да изазове експлозију шпиритуса у боцама. Знамо да је једна

од тих боца нађена разбијена, и то је послужило Локарту као основа за разјашњење трагичног догађаја.

Вероватно је, сматра Локарт, један од морнара осетио јак задах шпиритусног испарења и да је о томе обавестио капетана. Догодило се оно што је било тешко предвидети, а још теже спречити: једна боца је експлодирала. Посаду је захватила паника. Сваког часа могао је експлодирати читав товар и брод би био разнесен у комаде. Грозничавом брзином спустили су морнари чамац у море и стали веслати да би се што брже удаљили од једрањака. Међутим, катастрофа није наступила. Очигледно, нагомилана пара од шпиритуса истекла је из утробе брода кроз округли прозорчић, чији се капак померно од те мале експлозије. Морнари су са страхом гледали свој брод очекујући експлозију. А тада је неочекивано дунуо ветар, једра „Марије Целесте“ су набркла и брод се стао брзо удаљавати. Људи у чамцу нису га више могли стићи. Тада им ништа друго није преостало сем да се упуте према једном острву које се налазило недалеко одатле. А то острво је познато по својим подводним стенама. Локарт сматра да претоварени чамац није могао да пређе преко подводног стења, да се о њега разбио и да су сви који су се налазили у њему изгубили животе. То је, по мишљењу многих поморских стручњака, једино могуће решење тајне напушеног брода „Марија Целесте“.

(Крај)

„Струја“ у лакту

Кад човек удари лакат на одређеном месту, осети да му кроз руку „прође струја“. Тако се наравно само каже, јер све то нема никакве везе са струјом. Уствари, осећај да је струја прошла кроз руку стиче

се због притиска који је удареном месту, осети да му кроз руку „прође струја“. Истина је да се исти утисак може произвести и благим ударом струје у руку, али само зато што ће она, такође, деловати на исти живац.

Униште ли да се купате?

У античком граду Пилосу, у Грчкој, кад су радници недавно открили дворца краља Нестора, у њему су, поред других одаја, наишли на велико купатило украшено мозаиком и циглама старим 3.000 година. Професор универзитета, који је руководио археолошким ископавањем, дивнио се лепим унутрашњим декорацијама, сложеној мрежи водоводних и канализационих цеви и свим удобностима које су постојале у тако далеко доба. Али, највише га је изненадило то што је у купатилу нашао пехар од емајла. На питање зашто га то толико изненађује, научник је одговорио:

— То значи да је краљ Нестор још пре 3.000 година имао обичај да пије воду док се купа, што препоручују савремени бањски лекари, али тек од пре кратког времена.

Људи су такође дојуче сматрали да је купатило одаја искључиво за одржавање хигијене тела. Данас се на купатило гледа другим очима. Кад год то дозвољавају материјалне могућности, архитекти гледају да купатило улепшају попут античких терма или источњачких хамама. Јер, купатило све више постаје уточиште модерног човека против живчане напетости савременог живота. У том храму за одмор нашег тела, организам попушта своје струне и налази мир. Зато се не треба брзо купати. Ко то чини наврат-нанос често себи шкоди.

Једног дана дошао је лекару сасвим здрав човек да му се потужи што има недољиву потребу за поподневним сном наоко спава по 8 и 9 сати у току ноћи. Нанне, човек је био запослен и по подне, па је при раду имао муке да не задрема.

— Ви се вероватно купате пре спавања у води која је загрејана између 37 и 38 степени? — рекао је лекар.

И то је било тачно.

Уствари, топло купање делује двоструко на људски организам. Првих десет минута, тело добија потстрек. Ако је вода топлија од нашег тела за два до три степена, крвни судови у непосредној близини коже шириће се да би тело достигло температуру од 37 степени. Срце куца јаче, било се убрзава, крвни притисак је јачи. На температури од 38 степени, поре се широм отварају и почиње знојење, а на 40 степени циркулација крви у рукама појачава се за једанаест пута. Купање у топлој води изазива напрегнутост у нашем организму услед којег, између осталог, долази до јачег рада надбубрежних жлезда и бржег лучења хормона.

Али, ако се остане у топлој води дуже од десет минута, догодиће се извесна реакција. Мишићи се опуштају, дисање постаје као обично, али се топлота тела и даље повећава и срце брже куца да би могло да храни проширене крвне судове. Наравно, појам топле воде није за све људе исти, јер нису сви истог здравља, о чему треба нарочито да воде рачуна ерчани болесници.

Кад наступе топли летњи дани, људима је милије да се купају у хладној него ли у топлој води. Међутим, смена годишњих доба нимало не утиче на механизам потстреквања и реакције у нашем организму. Купање у топлој води од 20 минута смирује живце као што човека освежава туширање хладном водом у зимско јутро. Али, кад је реч о хладној води, увек се мора водити рачуна о добу особе. Као што особама до отприлике 16 година не прија вода испод 18 степени, тако ни људи који су прешли педесету не трпе хладну воду која може да има непријатно дејство на мождане крвне судове. Између та два доба старости хладна купања могу јаче да пријају. Наши људи се чуде Русима и Финцима када се они са задовољством пљускају водом из бурала која је пуна леда, јер не знају да то појачава отпорност мишића, да их чини гинким и да појачава измену материја путем дисања од 14 до 25 отсто. Али, ако бисмо се загнурили у такву воду, тело би претрпело прави удар: кожа би побледела, пулс би тешко ударао и дах би био испрекидан. Човек који се, ипак, из неких разлога нађе у таквом стању мораће, чим изађе из воде, да се снажно трља тканином по телу да би појачао циркулацију крви у стегнутим крвним судовима све док кожа јако не порумени.

Супротно ономе што се мисли, мршављење не изазива топла већ хладна вода, јер ослобођена топлота троши масно ткиво које ствара калорије.

Често се препоручује какав топао напитак пре но што се уђе у хладну воду да би се спречили грчеви у стомаку. Бањски лекари, сем тога, препоручују онима који се купају у топлој води да с времена на време прогутају по гутљај освежавајуће течности, што утиче на отстрањивање извесних отрова из организма а појачава рад бубрега и бешике. Али, презнојавање у топлој купатилу, које је врло здраво, никад не води мршављењу, јер тај зној не долази од масног ткива а сем тога жлезде су тако удешене да телу веома брзо надокнађују изгубљену течност.

Уопште узев, није за препоруку да се човек купа више од једанпут дневно у топлој води. Лети, ако се човек само краће време тушира топлоом водом, то може да чини и више пута на дан. После топле, не треба одмах ићи под хладну воду, јер је то удар за организам. Да би се отворене поре поново скупиле боље је кожу протрљати са мало алкохола.

НЕ ПИЈУ ВОДУ

Познато је да камила може да издржи дуже времена без воде. Међутим, мали пацови који живе у западној Америци и у Мексику и чеки њихови ситни сродници никад не попију кап воде. Заправо они стварају властиту воду у телу помоћу хемиских реакција.

КАДО У БАЈШИ

...ЈА ИПАК ЈЕДНО НЕ РАЗУМЕМ. ВИДЕО САМ МНОГЕ ОСОВИНЕ КАКО СЕ ОКРЕКУ... АЛИ НИКАД НИСАМ ВИДЕО ДА ОНЕ ПРОИЗВОДЕ ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ. КАКО ТО?

ЗА ТУ „ТАЈНУ“ ВРЕДИ ДАТИ МИЛИОНЕ. АЛИ, ПОШТО СИ МИ БРАТ, ЈАЋУТИ ЈЕ ОДАТИ БЕСПЛАТНО.

ЕВО ШТА НАМ ЈЕ ПОТРЕБНО ЗА ТАЈ ТРИК... НАМОТУВАЈ КИЦИ, ЈЕДАН МАГНЕТ И ЈЕДАН ГАЛВАНОМЕТАР ДОВОЉНО ОСЕТЛИВ ДА ИЗМЕРИ МАЛУ ЕЛЕКТРИЧНУ СТРУЈУ КОЈУ ЋЕМО ПРОИЗВЕСТИ.

СПОЗИЈУ ЖИЦУ С ГАЛВАНОМЕТРОМ, А НАМОТУВАЈ СТАВИТИ ИЗМЕЂУ КРАКОВА МАГНЕТА. САД ПОЛОЖИ ОКРЕЋЕМ НАМОТУВАЈ.

ИГЛА... ПОЧИЊЕ ДА СЕ КРЕЋЕ!

А АКО ЈА БРЖЕ ОКРЕЋЕМ НАМОТУВАЈ...

И ИГЛА СЕ КРЕЋЕ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

СТАРО ОРУЖЈЕ

У више махова писали смо о старом оружју. Овде ћемо поменути још неке врсте: сабљу, вилу и чикошки бич. Сабља је познијег порекла него мач; заправо, она

ле с једне стране, док је врх био оштар са обе стране. У Првом устанку наше и турске сабље биле су јако искривљене. Стајале су у корицама (канијама), ножницама, и висиле о кајасима о левом куку или преко десног рамена.

Сабље су имале много имена. Главна имена добиле су по народима где су коване боље врсте: аламанка, мацаркиња, арачкиња итд., или по пределима и местима: мисиркиња, шамлијанка, скадарка, адемкиња, димскија итд. Оне су имале још и ове називе: хемерија, навалија, балча-сабља, оштра хорда, кривалија итд. Овде ћемо набројати и неке епитете за сабље: пламена, бритка, староковка, прекоморка итд.

У неким подунавским селима у ранија времена ноћни стражари су употребљавали место бољег оружја такозвану вилуцу. Вилуцу су носили и домаћини кад иду за стоком, а служила им је ради одбране од људи, паса и зверова. Најчешће су је носили чобани и општински пољари.

Држаље се подешавало према човечјој висини, тако да је онај који ју је носио могао и да се поштала. Ово је имала

два гвоздена парашка а углављена је на дршци. По свему је личила на праве виле или још више на остве, којима се лови риба, само што је код вилице држаље морало бити дуже, а некада је било дуго и по пет метара.

И чикошки бич је нека врста старог оружја. Држаља је кратка, а бич је исплетен од многоструких каншева који су при врху истанчани, или се завршава једним дугим испуштеним каншем из средине. Употребљавао се у банатским пугарама. На том подужем каншу чобани би везали коњску длаку, а њоме камен или парче преча, па би га у круг окретали и напослетку бацали да полети страховитом брзином, проламајући ваздух фијукањем. Удар је могао бити страشان.

Чикошки бич је одговарао татарско-черкеској нагајци, само што се код нагајке крај завршавао металном куглом, коју Монголи, Кинези и Козаци називају канца, што по мишљењу неких стручњака није ништа друго него наша камчија. Ми смо преузели чикошки бич од Мађара. Чикошким бичем могао се камен бацати само на гомили људи. Појединци се нису могли њиме гађати. Он је људима више служио за заплашивање, него за убијање.

Ушицај околине на родну сисобноси

На једном универзитету у Масачусетсу вршени су разни опити да би се утврдило у којој мери околине утиче на људски рад. Четрдесет и два студента имала су да обаве исти посао у неколико различитих одаја. Прва одаја била је укусно намештена, с лепим слнкама и вилицима, друга нешто горе, трећа још горе, док је последња била обична намештена соба. Том приликом утврђено је да је радни ефекат био највећи у првој одаји, док је у последњој био најмањи.

КРИЛАТИ ПРОИЗВОЂАЧИ ХАРТИЈЕ

Зоље праве хартију за своје осинаке на исти начин као и човек — претварајући дрвена влакна у пулпу.

Поленска кијавица

жена тек половином 19 века. Први ју је описао енглески лекар Чарлс Харисон Блетлеј, који је и сам боловао од ње. Међутим, данас се зна оно што Блетлеј није знао: да нелече-на поленска кијавица може да се претвори у астму.

Сваке године на десетине хиљада младих, здравих и снажних људи који живе у градовима са збоњом дочекују пролеће. Неке од њих ова болест толико исцрпе да су неспособни ма за какав рад. Неки се разболе од мимозиног, други од пшеничног, а трећи од којег било житног полена. И док други једва чекају да изиђу у природу, ови несрећници проводе дане и ноћи у собама са добро затвореним прозорима и вратима.

Према искуствима доктора Лија, кијавицу изазвану поленом не треба проучавати као што се то чини с другим болестима. То је алергична болест а реч алергија, коју је према грчкој речи сковао бечки лекар фон Пирке почетком овог века, значи — непредвиђена реакција. За хемичаре полен не претставља материју која изазива тровање организма. Кад би се људски организам увек владао према људској логици, поленска кијавица не би ни постојала. Због тога док се класична медицина бори с болестима алергологи, који испитују изузетке, проучавају све изнова, користећи се, наравно, и досадашњим тековинама медицине.

Један кројач, који је добијао страшне нападе поленске кијавице, бацио је у очајање многе специјалисте. Упркос лабораториским испитивањима којима је доказана улога полена у његовим нападима, све што је предузето да се он излечи остао је без успеха. Ште је још чудније, ако се кијавица појављивала кад и полен, она није с њим нестајала, већ је трајала и после цветача биљака, све до октобра. Требало је извршити бесконачно много анализа да би се открио главни узрок. Наиме, сваког пролећа кројач је улагао сав свој новац у конфекциски материјал за шивење. Тада је добијао и кијавицу. Најесен, пошто поврати уложени новац, кијавица је нестајала. Дакле, да би се излечио, требало је да болесник на првом месту промени врсту посла. Кројач је одмах напустио свој занат и тек тада, пошто се приступило лечењу, он је оздравио.

Има више година како научници покушавају да начине списак ствари које могу да изазову алергичну реакцију. Међутим, до данас у томе нису успели. Практично, пише доктор Шварц, за то можемо да окривимо сваку ствар из наше околине, без обзира да ли је донета из удаљеног краја или је извађена из земље, мора или је стигла из ваздуха. Чак и лекови могу да постану отров у алергичном смислу. Забележено је више случајева кад деца умало нису умрла у след астме проузроковане сасвим исправним пилулама аспирина. Потстакну тим и сличним случајевима, доктор Браун је саставио списак од око 500 лекова који изазивају алергичну реакцију. Из тога може да се изведе следећи закључак: зло није у стварима, већ у скривеним дубинама нашег организма.

Први који је указао прстом на суштину ове медицинске загонетке био је француски

биолог Шарл Рише, који је живео у 19 веку. Желећи да своје име овековечи проналаском једне нове вакцине, он је псима давао инјекције отрова, и то од сасвим мале количине — на све више, до смртоносне дозе. Међутим, један од њих, који је примао отров као и остали, уместо да постане отпорнији, постао је осетљивији и подложнији његовом дејству. Дакле, уместо да делује као заштита отров је дејствовао супротно. Тако је први пут установљено да извесни организми делују алергично, тј. да дају "непредвиђену реакцију" на материје које други организми примају на "предвиђен" начин.

Према последњим статистичким подацима, могло би се рећи да сваки други човек, бар једанпут у току живота,

мора да осети неку алергичну појаву. Код сваког десетог од њих алергија добија такав облик да је потребна интервенција лекара. Данас, кад се стварају потпуно нове материје, постоје изгледи за још веће ширење алергичних обољења. Има покушаја да се ова болест објасни и наследним склоностима, али нико није у стању да образложи због чега, например, отац болује од астме, кћи од мигрене, а унуче од копривњаче. Или, због чега једно те исто крзно изазива код једнога астму, а код другога екцем.

Иако је медицина дошла до извесних резултата и лекари успевају да лече поједине случајеве, мора се признати да алергија претставља недо-вољно испитану појаву. Па ипак, засад се један начин ле-

чења показао као доста добар — иако изгледа чудноват као и сама болест коју лечи. Он се састоји у томе што се болеснику, у тачно одређеним размацима, убризгавају врло мале количине оне исте материје која му шкоди. Та количина износи милионити део милиграма. Такво лечење мора да се обавља под контролом искусног специјалисте, јер би и најмања неопрезност могла да има тешке последице по здравље болесника. Ако се, пак, спроводи по тачним упутствима, обично доводи до потпуног излечења.

И поред тога што су досад постигнути скромни резултати, ни алергија неће дуго остати у области непознатог. Њена суштина је позната; треба је само потпуно савладати.

Доктор Хауард Ли, специјалиста за лечење разних алергија, који ради у Америци, извршио је последњих година неколико занимљивих опита. С почетка пролећа он је имао обичај да сваки дан испи сује на табли у својој чекаоници колика је густина полена у ваздуху. На тај начин, пацијент који је оболео од поленске кијавице — а она наступа услед удисања цветног праха, полена — могао је, бацајући поглед на таблу, да се обавести преба ли тога дана и колико да се чува проузроковача своје болести.

били здрави, добили су врло јак напад баш у његовој ординацији.

Није ли поленска кијавица, уствари, болест која се изазива аутоагестијом? — запитало се тада лекар. Јер, то је кијавица само према спољним знацима: из носа пури слуз и очи сузе, али болесник није у ватри. Најзад, она наједном ишчезне, као што је неочекивано и дошла, не остављајући никакве последице на организму.

Али, он се убрзо уверио да болесници нису патили од уображења, иако није успео да објасни чудно држање болесника тога дана.

— Пуне две године било ми је потребно да утврдим да моја жена не пати од уображења кад ми се жалила да су узрок њене болести руже из наше баште, — рекао је доктору Лију један његов млађи колега. — И то руже, а не само њихов цветни прах.

Та реченица навела је искусног лекара на нова размишљања.

Занимљиво је да је ова болест, која је стара колико и човечанство, први пут забеле-

Једно јутро, половином јуна, снажан пљусак је очистио ваздух од свих честица полена. Али, уместо да на табли на пише стварно стање, тј. да је ваздух чист, доктору Лију пало је на памет нешто друго. Он је написао да у ваздуху постоји највећа могућна густина цветног праха. Прозлаци тога дана покрај нетачног обавештења сви су се болесници жалили доктору да се осећају горе но икад. Неки од њих, који су целог пролећа

ВРАНА ВРАНИ-ОЧИ ВАДИ

Високо уздигнуте главе и разјапљених чељусти, које су толико велике да би у њих могла да стане ногометна лопта, жарарака је узнемирено сиктала и њихала главом тамо-амо, као да шља невидљивог противника. Отровни зуби, оштри као хандари, штрче јој из уста. Змија је, очигледно, била веома уплашена.

Жарарака је права напаст за становнике Бразилије. У неким бразилијанским областима из страха од ње селце се читава насеља. Од њеног уједа страда годишње око пет хиљада особа.

Ко се то онда усудио да узнемири сташну змију?

Жарарака се муневито бацила напред. У истом тренутку усусрет јој је полетело једно витко, пругасто тело. Жарарака је напала друга змија — мусурана.

С необичном снагом и брзином описивала је мусурана кругове око жарараке: час би се скривала у трави, а час

појављивала пред уплашеном противницом. После неколико секунди, у трави је заиграо клупче од испреплетаних змијских тела — жараракино сиво, с тамним шарамима, и мусуранино мрко, с преливима у свим дугиним бојама. Борба је била жестока и дуга, о чему сведочи полегла трава у кругу пречника десет метара. Најзад, мусурана је успела да агроби жарараку за затиљак и да је притисне к земљи. Трзајући главом, трудила се да сломи кичму својој противници. То је и успела, а онда је стала да је прождире.

Отровна, али за човека безопасна, мусурана распрострањена је по читавој Бразилији. Серотерапеутски институт у Сао Паолу, где се израђују огромне количине серума против змијског уједа, узгаја змије мусуране у нарочитим тераријумима, а затим их шаље по читавој земљи.

СЛИКАЊЕ НА ПАУЧИНИ

У аустријским архивама налазе се рукописи о неколицини старих уметника који су сликали на паучини. Према њима је технику сликања на паучини пронашао неки Елиас Прунер из долине Пустерија, у јужном Тиролу. Овај крај био је познат у Средњем веку по црквеном сликарству и резбарству. Тамо се, неговало и сликање на стаклу. О Прунеру се зна само толико да је живео половином осамнаестог века. Иако је у рукописима оцењен као „средњи уметник“, његове слике биле су много тражене. Један скупљач слика из тога времена, пошто је објаснио како Прунер слика на паучини, напоменуо је да „неки кажу да он гаји пауке у ову сврху, други да ради на гнездима гусеница, док његов син тврди да су његов отац и он једини који ту тајну знају“.

После Прунера био је познат неки Бургман као сликар на паучини. И он је био из долине Пустерија. Радио је у минијатури копије дела познатих сликара. Његове слике продрле су и у друге земље. Једна се и данас показује као реткост у једној енглеској цркви. После Бургманове смрти, 1825 године, ова је уметност заборављена, да се поново појави седамдесетих година прошлог века.

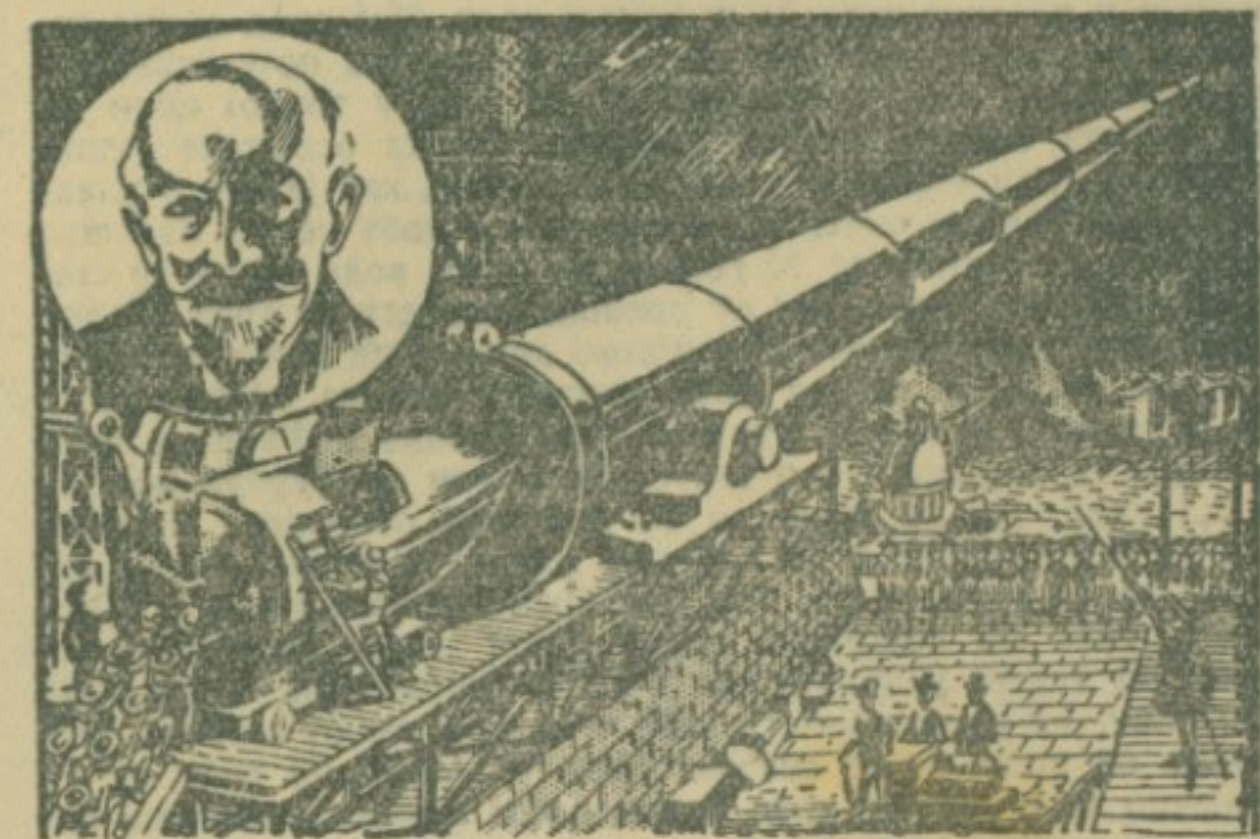
Пре више од двеста година, настала је у забавним крајевима јужног Тирола чудна уметност. Сеоски уметници почели су да сликају на најосетљивијем материјалу који се да замислити — на паучини коју су скупљали у вртovima и по таванима. Иако је ова уметност настала не тако давно, и то у срцу Европе, о њој се данас врло мало зна. Многи музеји у околним земљама немају ниједан примерак оваквих слика, нити могу да пруже какве податке о њима.

Слике су обично рађене воденим бојама, ређе тушем. Има и отисака бакрореза. Као подлога служила је паучина и свиласта тканина гусеница званог хипномеута евинемела, којих има доста у алпским крајевима. Ове гусенице, без длака и дуге око два сантиметра, стварају заједничку чауру кад се претварају у лутку. Тих чаура има нарочито много упросто, у воћњацима. Расечена и распростра, таква чаура има површину од пола квадратног метра. Личи на свилу, еластична је и сјајнобела.

Пре сликања, уметник би паучину или расечену чауру гусеница потапао у млеко коме је додавао нешто ораховог уља, па их је онда распростирао и учвршћивао на комаду картона. У водене боје стављало се и мало беле боје, да би биле непрозирне. Делови позадине на сликама остављани су необојени, тако да се добијао утисак да насликана лица лебде у ваздуху. У неки уао слике уштрабу се наук, да би се скренула пажња на материјал од кога је слика направљена.

Цртежи тушем прављени су четкицом, али је то тако вешто рађено да изгледа као

Доказ о чекњи за свемирским даљинама

Један од највећих пионира филма, Жорж Мелнес, који је и сам снимао кратке филмове у свом студију у Монтреју, поред других начинио је и филм „Пут на Месец“. Прво мађионичар, затим писац сценарија, декоратор, редитељ и глумица, Жорж Мелнес је снимио траку која је била препуна комичних ситуација и свакојаких нових досетака. Његов „Пут на Месец“ служи као доказ о вечитој човековој чекњи за космичким даљинама.

Једна приповећка о СРПСКОМ УСТАНКУ

Историјска приповећка „Станица“ штампана је у српском преводу 1947. оне знамените године кад је штампан „Горски вијенац“, „Песме“ Бранка Радичевића, Вуков превод „Ног ог завјета“ и др. Као и ова дела, и „Станица“ је штампана у Бечу, у истој штампарији: у штампарији јерменског манастира, или код Мехиториста, како је понеки пут писало на књигама. Прва српска књига штампана код јерменских калуђера у Бечу био је Вуков „Српски рјечник“ (1818). Вукова је зслуга што је та штампарија набавила ванредно лепа ћирилица слова по којима је била на гласу. Упутства за израду тих слова дао је сам Вук.

„Станица“ је, према ознаци писца, „историјска приповећка из српског ратовања с Турцима 1813 године“ а посвећена је „војводи и кабинетском саветнику књажевине српске“ Томи Вучићу Першићу, негдашњем момку кнеза Милоша. Писац ове приповећке је странац, Хајрих Менцл, словенског порекла. „Већ зато што сам Славјан омиљеше ми Срби, а оно још више кад их ја поштовати морам као народ“, — каже он у својој посвети. А за „Станицу“ — „ово је делце приповест из истинити извора и накинена фантазијом а место јој је Србија, а време ратовања за српску слободу“. Приповећка је написана на немачком језику, а на српски ју је превео непознати преводилац.

О књижевној вредности „Станице“ не може бити ни говора. Она је заиста тако „накинена фантазијом“ да оно о чему се говори и не спада у Србију и знамените догађаје из времена устанка. А што се тиче истинитих извора које помиње писац, то је Вуково дело „Милош Обреновић“, штампано у Будиму 1828. Писац није умео ни да довољно разради те изворе. Они су само оквир за приповећку, тако да се бар донекле може да назове „историјском“. Сем тога, главни догађаји у њој дешавају се, изгледа, пре самог устанка, а неколико година пре 1813.

Отприлике онако као у „Хајдук Станку“ Јанка Веселиновића. Па и поједине личности имају извесних сличности са онима у Веселиновићевом роману. Разуме се, између „Станице“ и „Хајдук Станка“ не може бити упоређивања, јер Веселиновић даје слику једног времена и једне средине.

„Станица“ је занимљива због нечег другог: како су добронамерни страници, занети романтичарским духом, гледали на српски устанак, узимајући га као оквир својих књижевних производа. Писац „Станице“ је словенски родољуб, одушевљен борбом народа Србије за слободу, а и историјским списом Вуковим о кнезу Милошу. То је сигурно била и једина ствар коју је прочитао о устанку, поред познате „Српске револуције“ од немачког историчара Ранкеа. Иначе је у приповести све друго само фантазија, углавном наивна, и оно што се догађа у њој могло је свуда да се деси, или нигде. У „Станици“ постоје мрачне и светле силе; тајанствене личности које ни сам писац није расветлио; хајдуци, али не оји из наших гора и шума, јер писац о њима и није знао много; сплетке и жртве, од којих је девојка Станица главна; историјске личности, које се, сем кнеза Милоша, само именом помињу; бојеви, о којима се говори укратко, на основу Вуковог историјског списка; романтични пастири који свирају у свирале итд.

Писац је чуо да су у Србији густе шуме и добар део радље у приповести, онај најтајанственији, одвија се у тим шумама. „Згодн се ово далеко унутра у Србији, где се отежу на дан простора шуме у којима ниједна душа јоште не беше, и гди дивљач сретно живи у непокувареном крају“. У такој једној шуми, једном просеку, писац се сместио у неку крчму, „праву куверину“, која је „ниска, кровњата а зидови су јој сарађени од иловачних стубова“. Затим следи мало подучи опис ове крчме, јер је она значајна пошто се у њој састају хајдуци, са својим харамбашом Живком. „На столовима има много крчага вина,

којих се често машаше, а на још бољу вољу их побуди крчмар, који пун слутње кречом бележаше на даштици свој рачун“.

Ово је сасвим довољно да се види колико је писац приповећке познавао прилике у Србији за време устанка и колико је све то наивно, иако је „фантазијом накинено“. У тој шуми, у крчми, хајдуци чекају неког тајанственог незнанца, на кога је и сам писац после заборавио. Он ће им наредити да некое другоме који ће наићи кроз ову шуму отму тајне хартије, али да му ништа друго не ураде. Незнацац да харамбаша Живку „капару“ за тај посао и рече му: „Прекосутра између десет и дванаест сати пре подне проћи ће зацело тим путем из шуме мимо крчме каруце (кочије) с четири коња, и да имаш белегу, под којима ти је јахаћи коњ, а онај други и она два спреда риђи су“. Тако је писац замислио да кроз густе српскијанске шуме воде друмови по којима јуре кочије, и то у толиком броју да је потребно харамбаша Живку дати ближи опис да при свом послу не би погрешно и преварио се у кочијама... А онај који је требало да наиђе у кочијама био је још и некакав племић!

Станица је честита девојка, ћерка старог Радована, који је због дуга пао у мрежу поквареног Грује. Наиме, овај га упењује некаквом менишом. Грује је да не може бити горн, и по души и по свом телесном изгледу. „Та ругоба, да имађаше још рокове, фантазија би начинила сотону“. А овако је био мравождер, тј. као што та зверка хвата ситне мраве, тако је Грује хватао честите и поштене, али неморне људе, какав је био и стари Радован и његова јединица Станица. И будући да Радован није могао да испуни своју меницу, Грује хоће да му отме ћерку. Млади чобанин Цветко настоји да то спречи и позива упомоћ хајдуке. Харамбаша Живко и његови другови западе Грујину кућу, то „дуње пантерово“ у дубокој шуми, али Грује се ипак спасе и ускоро потом освети се Цветку, смртно га рани и отме Станицу. Тиме се завршава први део приповећке.

Други део, а то би био онај „из српског ратовања с Тур-

цима 1813 године“ почиње радом устаничке војске на Равњу, или шабачком битком, како писац каже. Кнез Милош са својим сензом, а то је био Цветко, разговара о „битки која се тако несрећно баш сврши“. Били су покрај реке Саве, у близини Палежа, кад се одједном појави коњаник и викне им да беже и напусте Србију, јер Турци наваљују са свих страна. Све је даље, што се историје тиче, рађено по Вуку: опис појединих догађаја везаних за Други устанак, Милошеве историјске речи, и др. Вук каже да се Милош са својим верним слугом Димитријем нашао после битке на Равњу, на Забреху, и да му је с оне стране Саве поручио Јаков Ненадовић да

напусти Србију, јер „да је већ све пропало, и да не гине лудо без невоље“. Милошеви јуначки одговор писац „Станице“ мало је окриво на свој начин, а Димитрија је претворно у свог Цветка, кога одмах потом заробљују Турци. Дакле, Грује није убио Цветка, већ је Цветко, кад је планио устанак, отишао међу устанике, а Грује међу Турке. Један од вођа који су водили Турке што су заробили Цветка био је баш Грује. „У сјајном оделу јаничарском на високом хату јахаше гадна прилика Грујина“.

Иначе, сви заплети ове приповећке решавају се у Црнућу, у дому кнеза Милоша. Ту се поново јавља Станица, преобучена и маскирана као неки стари Јеврејин. Она је утекла из турског логора и доноси Милошу важне вести о турским плановима против Србије. Милош је назива јуначком, захваљује јој и узима је у свој дом. Ускоро потом избија Други устанак. И то преоблачење Станице у мушко писца је могао да узме из Вуковог списка о кнезу Милошу. Тако су Петрију, снаху Хади-Проданову по кнежеву наређењу преобукли у мушке хаљине и довели у Милошевог дом да је спасу од Тураха.

И, на крају, кад је кнез Милош завршио своје бојеви, у Црнућу, у његовом дому нашли су се и Станица, и њен отац и Цветко. „Напокон се сјединише да се никада растанити неће, они који толико пропатише“.

Тако се завршава ова приповећка, коју је писац посветио некадашњем Милошеву момку, који се због учествовања у Хади-Продановој буни предао на веру Милошу и живео код његове куће у Црнућу. Војвода Тома Вучић-Першић није баш много марио за литературу, али ако је икад прочитао ову приповећку неће му посећеније морао се ипак чудом чудити с каквом је то фантазијом писац своју Ста-

ницу довео у дом кнеза Милоша у врлетном Црнућу. Па ипак, у „Станици“ има и нешто позитивно. Писац је у њој, према својим снагама и способностима, говорио о нашим устанцима, а тиме је са своје стране дао скроман прилог популарисању у страном свету борбе нашег народа за слободу.

Без хране, воде и ваздуха

Када мислимо на дужину човечјег века, ми обично говоримо о личним особинама, о здрављу, о хигијенским условима под којима човек живи, итд. Међутим, ту обично заоставамо три најважнија елемента који човеку стварно омогућавају живот. То су: ваздух, вода и храна.

Постоји мишљење да човек без хране може да издржи два месеца. Међутим, научним испитивањима показало се да су те тврдње нестварне. Људи који су добровољно гладовали, после 30 дана имали су смањену тежину тела за 20 до 25 процената, али са способношћу да ту изгубљену тежину дошине надокнаде. Најновији подаци указују на то да један човек може поднети и губитак од 40 одсто сопствене тежине, с тим што ће дошине, кад опет почне да једе, изгубљену тежину надокнадити.

Колико дуго човек може издржати без воде? Познато је да без воде човечји организам може много мање издржати него без хране. На то, пре свега, утичу разне спољне околности. У сувој пешчаној пустињи, под жарким сунцем, без наде на спасење, човек без воде може да умре за један дан.

Живот без хране — то је питање недеља, живот без воде — питање дана, а живот без ваздуха — питање минута.

МАЛЕ ЗАНИМАЈЊИВОСТИ

САМОАНЕСТЕЗИЈА У ЗУБНОЈ ОРДИНАЦИЈИ

У једном од последњих бројева стручног часописа Америчког удружења зубних лекара и техничара објављен је чланак о малом, веома једноставном апарату помоћу кога пацијент може, седећи у зубарској столици, сам да контролише, заправо смањује, своју осетљивост према болу.

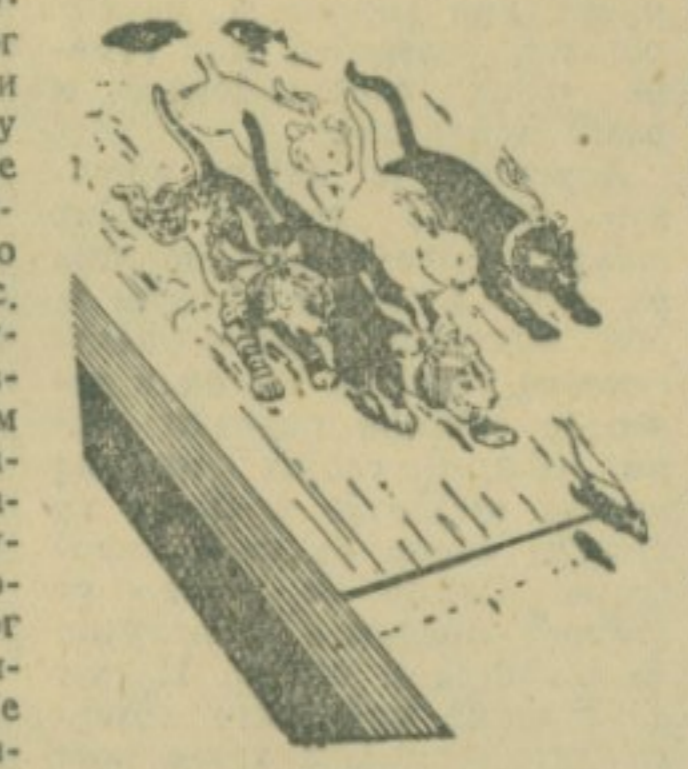
Апарат се састоји из једног цилиндра који пацијент држи у руци и маске за нос коју му ставља лекар. У цилиндру се налази петнаест кубних сантиметара трихлороетилена, које доводи до један час. Кад пацијент удише, ваздух улази у цилиндар, пролази изнад ове хемиске паре, а затим прелази у маску на носу, заправо у ноздрве. Концентрација паре, од које зависи ступањ неосетљивости према болу, регулише се помоћу једног дугмета на цилиндру. Уколико пацијент јаче притискује дугме, утолико је концентрација паре већа. За дугме на цилиндру везана је једна опруга, тако да ако пацијент удахне сувише дубоко и због тога тренутно изгуби свест, притисак његовог прста на дугме ослаби и опруга га враћа на нулу.

Пре но што лекар стави пацијенту маску на нос, он му објасни како се рукује цилиндром, како се подешава количина паре и какво дејство она има на смањење осетљивости према болу. Дејство ове паре

готово је тренутно и усто краткотрајно, тако да пацијент може да напусти ординацију петнаест минута пошто је лекар за тај дан завршио рад на његовом зубу.

МАЧЈЕ ТРКЕ

У Енглеској се одржавају чак и мачје трке. Мацке, које носе траке разних боја да би их

гледаоци разликовали, на стази дугој 200 метара јуре за електричним мишем. Стаза је права.

ЦИГЛЕ ОД — ПЕПЕЛА

Пре две хиљаде година Римљани, ти чувени неимари античког доба, открили су да се вулкански пепео помешан с изгашеним кречом претвара у изванредан цемент, велике трајности и тврдине. Град Рим има великим делом да

захвали овом открићу за трајност својих грађевина.

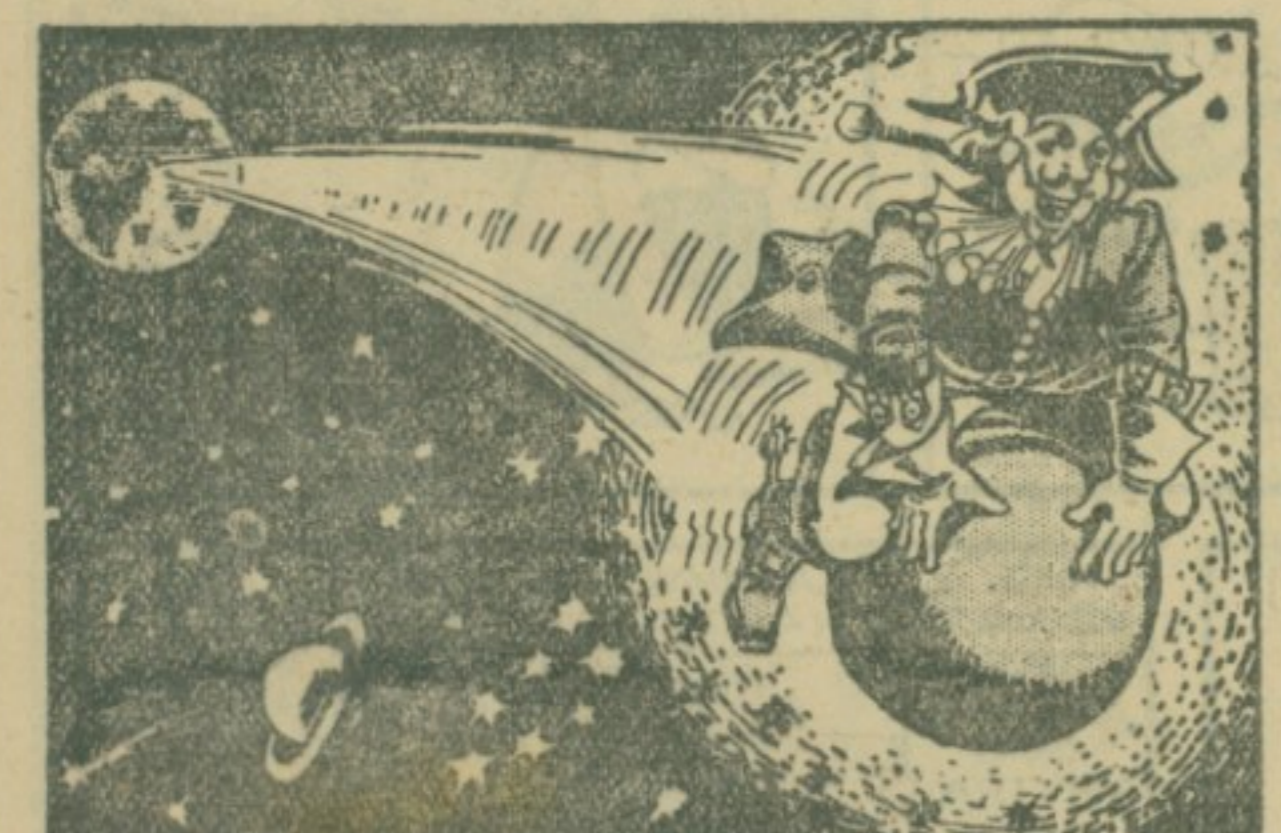
Неколико енглеских инжењера којима је пре неколико година било стављено у задатак да реше озбиљан проблем недостатка грађевинског материјала, а нарочито цигла, извукли су драгоцене поуке из римског примера. Они су дошли на мисао да искористе огромне количине неког ринског пепела насталог приликом сагоревања угља у грађевинске сврхе. Почели су мешати пепео с кречом и нешто иловаче и добили су цигле одличног квалитета.

У току последње две године Британци су подигли велике циглане у непосредној близини фабрике. У њима су они у току прошле године произвели око 10 милијарди цигла од пепела, а предвиђа се удвостручење производње до 1960 године.

У СЕВЕРНОМ МОРУ ПОНЕСТАЛО КИСЕОНИКА

Рибе у Северном Мору почеле су масовно да црквају: сваког јутра хиљаде мртвих риба плима избацује на обале прибрежних земаља. Према мишљењу стручњака, то би се могло претворити у катастрофу незапамћену у историји риболова. Они тврде да је ова појава последња смањења количине кисеоника у морској води уз обалу, што је настало због дуготрајних врућина, великих количина индустријских отпадака које доносе реке и ретких киш.

Тип човека који се не збуњује

Од покушаја Жоржа Мелнеса до данас, на филму су приказане многе фантастичне приче о путу у звездани простор. Велики немачки филмски редитељ Фриц Ланг снимно је 1929 године „Жену на Месецу“. Његов стручни саветодавац био је немачки научник Херман Оберт, који је у оно време важио као најбољи познавалац космоса. Поред других, познат је и филм „Барон Минхаузен“, рађен према фантастичним доживљајима личности, коју је, 1791 године, створио писац Колен д'Арвил. То је тип човека-лажова који се никад не збуњује кад изговара неку невероватну мисао и који је „путовао“ на Месец јашући на топовском булету.

НАСТАВИЋЕ СЕ

УЗБУНА ЗБОГ ЗВУЧНОГ УДАРА

Млазни авиони ремете спокојство грађана

Однаестог октобра прошле године веома јак тресак узнемирно је више стотина хиљада Парижана. Ни управа париске полиције ни ватрогасни главни штаб нису знали шта се то догодило. Неки су мислили да је експлодирала каква огромна фабричка пећ други да је у питању померање гла. док најзад Министарство ваздухопловства није изјавило: двомлазни „Орао“ надлетео је престоницу надзвучном брзином. Тако се поново заподела полемика између авијатичара, инжењера и лекара о утицају звучног удара на становништво.

Данас, кад службеници у великим градовима троше пенинг своје радне способности борећи се за време рада с различитим звуцима који сметају концентрацији, бука наше цивилизоване цивилизације достигла је са инфра-звучним границе

људске трпељивости. Инфра-звучи, тј. за наше уво нечујна треперења ваздуха, притискују нас, па чак могу и да поремете равнотежу. Ако човек проведе један сат у близини дизел-мотора док овај ради, или у близини пулсореактора, он може да осети тешке последице у свом живчаном систему. С друге стране, ултра-звучи, такође нечујна треперења ваздуха, изазивају физиолошке поремећаје, а нарочито утичу на жлезде са унутрашњим лучењем и на нервни систем. Веома јаки ултра-звучи могу да проузрокују и смрт извесних животиња.

Звучни удар такође припада

скали инфра и ултра-звуча, само што су његове последице мање штетне. У неким пределима источне Француске више пута су полупани излози и поразбијани прозори, а у месту Шентелу једном приликом је звучни удар изазвао праву панику међу одгајивачима водених ласица, визиона, чије се крзно употребљава за одећу. Наиме, звук је толико узнемирио ласице-женке да су подавиле своје младе.

Овакви и слични случајеви изазвали су протесте и грађана и установа. Људи су стали да траже отштету од Министарства ваздухопловства, али држава упорно избегава да призна одговорност ма за какву штету ове врсте, позивајући се на мишљење стручњака, који кажу да је ларма млазних авиона „звук будућности“.

И у другим деловима света грађани се боре против узнемиравања које долази од модерне технике. Становници западног Пам Бича, у Флориди, готово су извојевали укидање једне ваздухопловне базе. У Њуварку, мајке из шест градова издејствовале су код суда обуставу новог аеродрома. У Енглеској, повика преко штампе утицала је на владу да се позабави проблемом буке на педесет мањих ваздухопловних терена, итд. Као што се види, сада се догађа нешто што су авијатичари најмање могли да претпоставе: галама авионских мотора постала је проблем од

прворазредног значаја, који захтева хитно решење, утолико пре што је почео да омета војне планове.

Пре извесног времена у Паризу је одржан конгрес француског одељења Међународног друштва за ваздухопловну медицину, на коме се говорило о физиолошким оштећењима која проузрокују звучни таласи. Том приликом изнети су подаци о њиховом дејству на повећање срчаних откуцаја, затим да ремете варење, да мењају однос у саставу крви и да штетно делују на рад жлезда са унутрашњим лучењем. Експерименти су показали да под утицајем ултра-звуча зечев и заморчићи лако подлежу епилептичним нападима.

Да би се човек потпуно обезбедио од штетног дејства инфра-звуча, ултра-звуча и звучног удара, треба на првом месту сазнати границу људске издржљивости. Срећом, из дана у дан све је више средстава која штите човека од надзвучне буке. Авијатичари и ваздухопловни послужници на узлетштима располажу штитовима за уши, каплама и одељима који бране теме, потиљак, кичмени стуб и друге осетљиве делове. Истраживачки центри различитих држава много су допринели усавршавању овакве одеће. Борба против авионске буке наметнула је многа питања из области аеродинамике, акустике, па чак и метеорологије. После битке за брзину, простор и висину, ваздухопловство треба да реши у своју корист и битку за тишину. Без ове последње, изгледа, човек неће моћи да реши ни друге важне проблеме су-трашњице, као што је међу-планетарни лет.

ВЕРОВАТИЈА

ОТПУШТЕН ЗБОГ РАСИПНИШТВА

Петер Минут (1580—1638). генерални директор Нове Холандије, који је 1626 го-

дине купио острво Менхетн за 24 долара, био је због тога изведен пред суд чести управног одбора Западноиндиске компаније у Амстердаму и отпуштен као неспособан и расипник. Данас, на тристотинити годишњицу ове куповине и осливања града Њујорка, вредност острва Менхетн цени се на осам милијарди и три стотине осамдесет милиона долара.

било свега двадесет и две године, једно осигуравајуће друштво одбило је да га осигура, јер је лекар друштва сматрао да би то био „ризичан посао“ и да Блеквел, по његовом мишљењу, не може још дуго да живи.

„ДВОСТРУКА“ КОКОШКА

Кокоска Вилијама Хатчингса из Норт Мантхема у Енглеској, снела је пре две године за 223 дана 421 јаје, што значи да је готово сваког дана носила по два комада. И пре и после тог „плодног“ периода она је носила јаја нормално, као и све друге кокошке на Хатчингсовом имању.

И СЛАНО И СЛАТКО

Језеро Самбхар најслазније је језеро у Индији, али са

ПРЕВАРИЛИ СЕ

Пензионисани судија Едвард Блеквел из Гарднера, Америке, прославио је прошле године свој стоти рођендан. Кад је Блеквелу

мо од почетка октобра до краја маја. Остала четири месеца у години вода Самбхар толико је чиста и сламка да се може пити као изворска.

„Тајне“ морске звезде

Допода заривена у песак на морском дну, шкољка и не слуги да јој се приближава страшни непријатељ: гладна морска звезда. Зграбивши шкољку својим крацима, звезда избацује кроз уста читав свој желудац и увлачи га у шкољку чију је љуштину насилно отворила. После један до два часа меко тело шкољке потпуно је сварено и њена љуштура остала је празна и чиста као добро опрана посуда. Тада морска звезда увлачи свој желудац, затвара уста и одлази.

Како морска звезда отвара љуштину своје жртве? Стручњаци се не слажу у објашњењима: једни сматрају да она излучује неки отров који парализује мишиће помоћу којих шкољка затвара љуштину, док други тврде да она једноставно својом снагом савлада отпор жртве.

Да би одгонетнуо ову „тајну“ морске звезде, Џон Андерсон, професор зоологије на Корнеловом универзитету

у Америци, извео је уз помоћ једног свог студента низ опита, при којима је, између осталог, употребљивао гуме-не траке, електрошокове и разне хемикалије.

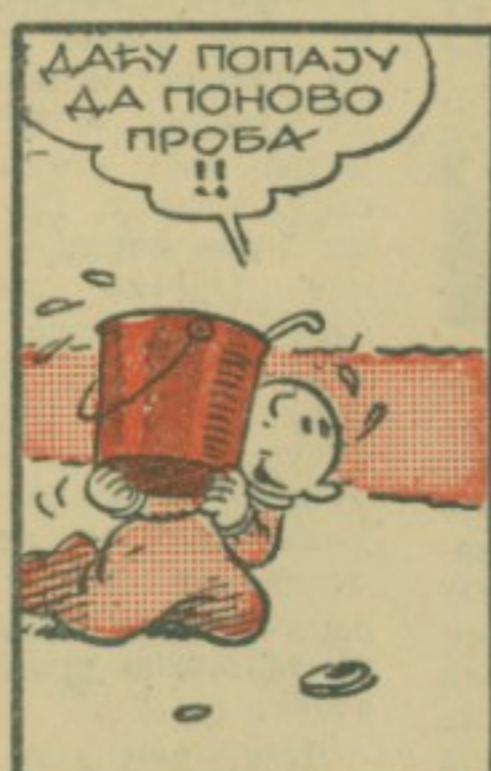
Андерсон је најпре пресекао мишиће помоћу којих шкољка затвара, односно отвара, своју љуштину, а затим је оба поклопаца чврсто увежао гуменним тракама. Тај опит до-нео је следећи резултат: само снагом својих мишића морска звезда је у стању да савлада отпор од шест килограма. Пошто је решио ту „тајну“, Андерсон је одлучио да расветли и остале. Наиме, научницима није било познато да ли су јаке траке које везују желудац морске звезде за унутрашњост њеног тела еластични мишићи који се растежу и скупљају, те јој тако омогућају да овај свој орган избаца из тела и поново га врати, или само везе које спречавају да морска звезда не „изгуби“ свој желудац. Опит са електрошоковима је показао да су те траке веома еластични мишићи који, заједно с мишићима у зиду желуца, омогућају морској звезди да изводи овај „трик“ јединствен у животињском царству.

Морска звезда — ово можда нисте знали — има десет јетри: по две у сваком од својих пет кракова. Течност у организму морске звезде толико је слична обичној морској води да неки њени органи могу, отстране-ни из тела, данима да живе у посуди с морском водом.

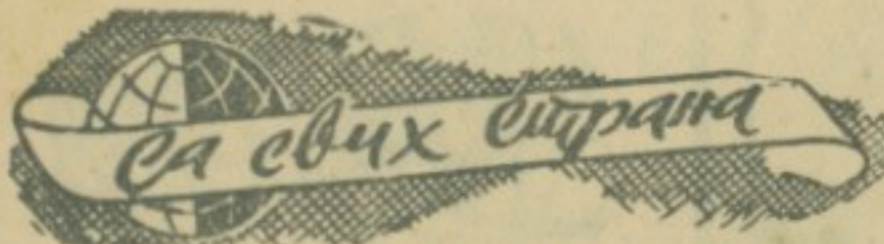
Више животиње имају по правилу леву и десну страну тела, леђну и трбушну површину, предњи и задњи део на којима се налазе реп и глава. Код морске звезде ове стране уопште не постоје.

TOM SIMS & BILL ZABOJI

TOM SIMS & BILL ZABOJI

НАЈВЕЋА БУРАД НА СВЕТУ

Највећа дрвена бурад на свету направљена су пре XX века. Рекорд међу тим циновима про...

дате, јер нестанком феудалне властеле нема више власника који би могао да напуни вином тако велику буру.

Под принцом Казимиром, у Баварској је 1589 године направљено једно буру које је хватало 128.000 литара, а под његовим наследником Карлом Лујем буру ој 197.000 литара, које је претстављало предмет дијалеза у Француској.

ВИСОКИ БИЦИКЛИ ОПЕТ У МОДИ

Бицикли с високим предњим точком, претходници данашњих велосипеда, могу да се виде још само по техничким музејима и приликом извођења разних артистичких тачака и цирку...

сима. Недавно је Енглез Роланд Вин у својој радионици направил бицикл с великим предњим точком за који он тврди да има знатна прешумства над савременим типом бицикла. За разлику од старих, овај бицикл има и мотор, који развија брзину од 36 километара на сат.

„РОБИНЗОНСКИ“ ДЕЧЈИ ВРТИТ

У граду Шо д Фон, у Француској, Комисија за бригу о деци и омладину прихватила је захтев грађана да се у разним деловима града уреде вртићи у којима би се деца забављала на тај начин што би им се ставило на располагање свакорстан грађевински материјал: песак, опеке, разна отпаца грађевинског материјала и слично од чега би они израдили и рушили мале грађевине, дајући маха својој машти. На тај начин деца би стицала навике за организован рад, а то би код њих развијало стваралачки дух.

КУЛА У ПИЗИ СРУШИЋЕ СЕ КРОЗ ДВЕСТА ГОДИНА?

Силвио Баларин, професор универзитета у Пизи, изјавио је да је криви торањ, по коме је овај град постао чувен и свету, за сада потпуно сигуран од пада, иако је накривљен више од пет и по метара од вертикале спуштене с њего...

вог врха. Међутим, темељи торања и даље тону на једну страну, тако да се он сваке године накриви за више од пола сантиметра. Ако се ово називање настави, професор Баларин сматра да ће се криви торањ у Пизи срушити кроз двеста година.

ПЕТОРКЕ НАЈРЕЂЕ

Научне статистике показују да просечно на десет рођења долази један пар близанаца. Тројке просечно долазе на 8.800 новорођене деце, а четворке на око 700.000. Петорке држе рекорд реткости: на сваких четрдесет или педесет милиона новорођене деце долазе само једне петорке.

ШКОЛСКА ТАБЛА КОЈА СВИРА

Студентима музике у Западној Немачкој у новозоме је олакшано стицање музичког знања захваљујући проналаску једне електронске школске табле која може да свира. Музичке ноте су обичном кредом написане по линијама нотнос...

система који је обележен на табли. Приликом додира сваке ноте једним показивачем, ствара се електрични контакт, а један нарочити електронски механизам претвара показану ноту у одговарајући звук.

НАЈТОПЛИЈЕ МЕСТО НА ЗЕМЉИ

Највиша атмосферска температура која је службено уписана забележена је 1922 године у месту Азији, у Либији, када је жива и термометру показивала 58 Целзијевих степени у хладу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Метали у коси

Кад се за неку „тицијански“ рибу особу каже да има бакарну косу, онда то поређење није далеко од истине. То, наравно, не значи да је коса те особе од бабра, али је тачно да у коси ипак има метала. Налажење метала тамо где се веровало да постоје само чисте белачевине...

Нарочито се у коси често налазе метали титан и молибден. То важи и за длаку различитих животиња. Одавно је примећено да говеда на пашњацима где земља има доста молибдена у себи мењају боју длаке. Кад им се уз храну даје мања количина бакарних соли, длака им поново добија првобитну боју. Али, тек најновија проучавања тројице јапанских научника дала су блиске податке о овоме. Они су нашли да у длакама има бабра, гвожђа, кобалта, никла и молибдена. Бела — не седа — длака, на пример код кунџа, садржи у већој мери никла. Жута длака садржи титана, а црвена молибдена. Плава коса Европљана садржи малу количину бабра. Смеђа, поред бабра, има и гвожђа. Црна коса монголске расе показује велики садржај гвожђа и бабра. Исто важи и за косу црнапа. Слично је и код крљушти риба. Црне крљушти садрже бабра, црвене молибдена, жуте титана, а беле никла. Код перја птица бакар даје плаве тонове, кобалт зелене, а гвожђе смеђе. И код инсеката налазе се на трагове свих набројаних метала. У Америци су испитивања вршена на други начин, па су и резултати нешто другачији. Тамо је нађено више бабра у белим длакама него у црним. Ипак, разлике су мале и закључак у погледу садржине метала уопште не доводе у сумњу.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА ПУТУЈЕ НА СЕВЕР

Пре 150 милиона година Велика Британија налазила се уз сам Екватор. Отада енглеска острва не престају да се померају на север. То су закључили носиоци Нобелове награде за физику, који су недавно били окупљени у Ландау.

Последња проучавања земљиног магнетизма и нови, веома прецизни инструменти омогућили су да се провери и потврди теорија о „селидби континената“. Проучавања су такође пружила нове појединости о различитим положајима појединих копна у давна, преисториска времена. Тако се, на пример, Индија пре 70 милиона година налазила на јужној хемисфери, а пре 200 милиона година била је сусед Јужног Пола. На сличан начин померао се и афрички континент. Исто тако је закључено да се Европа стално удаљује од Америке.

НОВ НАЧИН ДОБИЈАЊА СЕНА

Сушење покошене траве, које је у многим планинским крајевима читав проблем, вршиће се сада у Баварској уз помоћ обичног апарата за усисавање прашине. Један минхенски проналазач испробао је овај нов метод сушења, који се састоји у томе што се у пласт сена увуче гумено црево спојено са апаратом за усисавање прашине. Ово се, истина, мора вршити у затвореном простору. Апарат усисава влажан ваздух из сена и избацује га напоље. На овај начин може се за један сат осушити 70 до 75 кубних метара сена.

КО СУ СОЈОТИ?

Сојоти (Уржанхајси) су мали народ који живи у области реке Јенисеја, у Сибиру. То су потомци потурчених Самоједа.

ЧЕТВРТИ ПУТ У БУРЕТУ НИЗ ВОДОПАД НИЈАГАРЕ

Мајор Лојд Нил, коме је 37 година, недавно је по четврти пут презрео смрт — Нијагару. Четири километра те реке, укључујући ту и велики, широм света познати водопад, он је прешлово затворен у бурету, из кога је и овог пута изишао жив и неповређен. Ова његова четврта вратоломна пловидба трајала је три часа.

седам тона воћа, седам тона рибе и 60.000 јаја. За сваки случај, у магацинима брода налази се резерва од 25.000 конзерви, а у његовим кланицама 42 вола, 32 телета, 20 оваца и 180 јагањаца. У бродском подруму чува се 46.000 литара вина, 9.700 литара шампањца, 5.350 литара јаких пића и 20.000 литара пива. Најзад, на броду се налази 50.000 пакета цигарета, две тоне кафе и 42 тоне леда.

НЕПОЗНАТО НАСЕЉЕ БЕЛАЦА У СРЦУ ЦРНОГ КОНТИНЕНТА

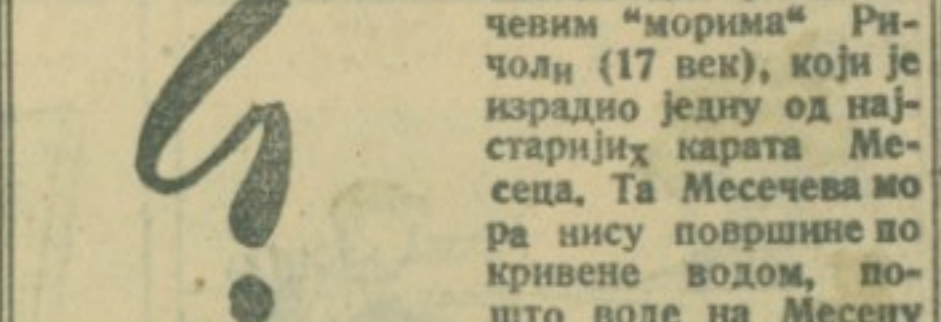
Више новинара афричких листова пошло је у потрагу за тајанственим насељем белаца у срцу Африке — о коме говоре многи урођеници. Они тврде да су га видели у дивљој пустињи и да су га основали дезертери свих могућних војски које су у току прошлог рата боравиле у Африци. Говорите се да је њихова у почетку мала колонија сад прерасла у право насеље.

ПЛОВЕЋИ ГРАД

Мада је величина прекокеанских бродова добро позната, права слика о њиховим димовским димензијама може се добити тек када се упозна инвентар који они носе. Највећи француски брод „Либерте“, од 50.000 тона, носи 44.000 комада прибора за јело, 18.000 тањира, 10.500 шоља и 12.000 чаша. На свако путовање брод понесе девет тона живине, пет тона свежег меса, 24 тоне кромпира,

...према предлогу неких старих лингвиста, у интерпункцију је требало увести и знак

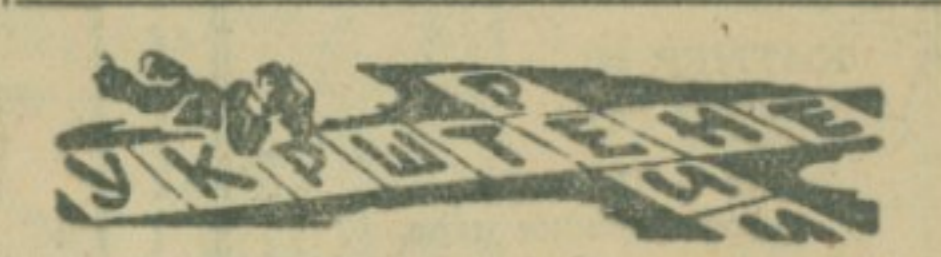
ироније. Знак се имао стављати иза иронијских реченица, да би читалац могао одмах да их схвати и прочита иронијним гласом. Према њиховом предлогу, знак ироније требало је да изгледа као овај на нашем цртењу.

...стари Илири већином су имали гробља на високом пустим брдима. Они су се трудили да своје мртве сахране на што већој висини, да би били блиске звездама, Месецу или Сунцу. Тај стари илирски обичај сачувао се у многим нашим крајевима, где се и данас гробља обично налазе на брду.

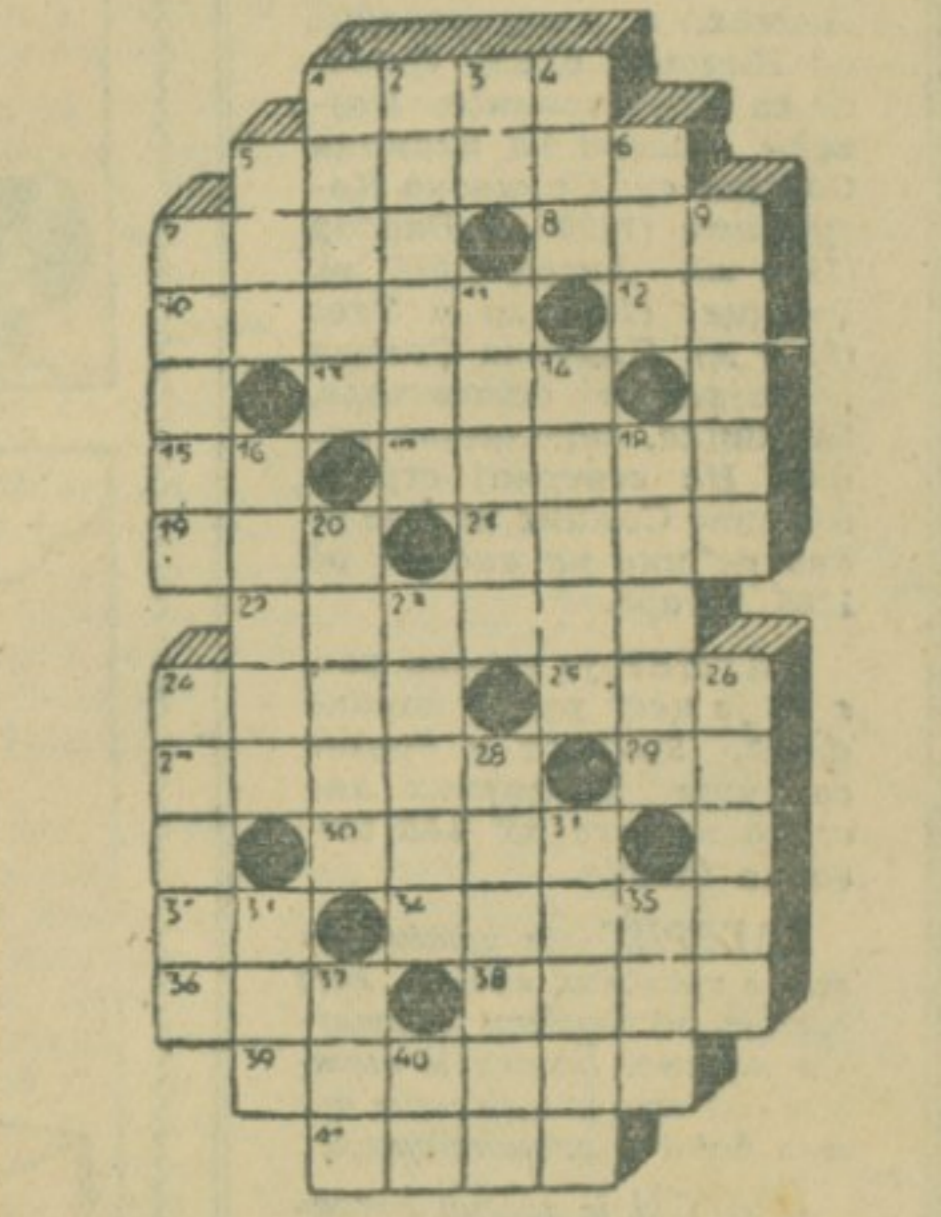
...по мишљењу неких научника, црновске претопотске животиње могле су да лете због тога што је у далекој прошлости густина ваздуха била много већа него данас.

...у Етиопији се свеже испржена кафе меље заједно с мало каранфилића и пиметове коре. Приклавиром и при тежим местима руком давао такт.

Водоравно: 1) посач; 5) телан миневож; 7) пребивалиште; 8) део тела неких животиња; 10) град у Естонији; 12) превоз; 13) свестрана чета, гомила, мноштво (твр.); 15) полуострво; 17) прибор; 19) страна мушко име; 21) државна каса; 22) уста ваге; 24) боја у картама; 25) презиме енглеског филозофа и економисте; 27) град у Пеову; 29) мене; 30) већа надање; 32) коњ; 34) насиље; 36) материјална честица нео атома или атомске групе; 38) промене Месеца; 39) град у Италији; 41) елакан оок од грожђа.

Усправно: 1) планина код Београда; 2) главни град Филипинских Острва; 3) хемиски знак за алуминијум; 4) личност из талне Шекспирове трагедије; 5) отац (слов.); 6) боја лица; 7) полазак са циља; 8) висораван у Азији; 11) јуриш; 14) иго; 16) један занатлија; 18) река у Сицилији; 20) име дубовачког књижевника („Повеља од Станија“); 23) нео поста; 24) телан метал; 28) ретка болест; 29) фубалер Виска не Гаме; 31) борилиште; 33) стаја за снего; 35) лична замена; 37) град у Србији; 40) иницијали презимена и имена аутора плева „Смрт Смаил аге Ченгића“.

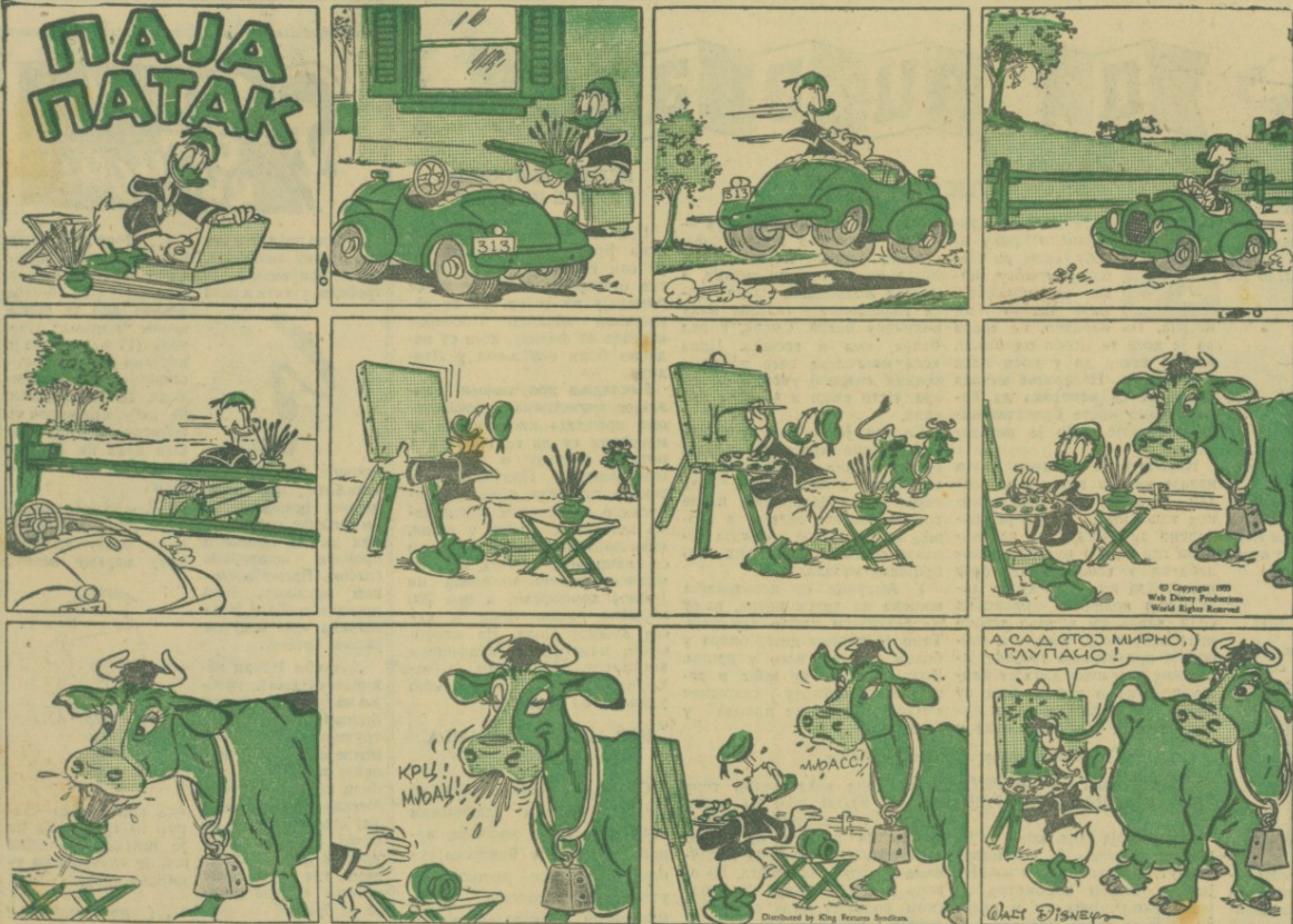

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) пас; 3) трап; 5) Ивовик; 7) изво; 8) бас; 10) сир; 11) „Нана“; 12) ол; 13) Амор; 14) Арапи; 17) Ирод; 18) угањак; 20) апод; 21) ас; 23) бола; 24) ета; 25) ара; 26) том; 27) атаман; 39) Огад; 31 ак.
Усправно: 1) про; 2) сав; 3) тврд; 4) Пирамида; 5) Изид; 6) канон; 7) Исо; 8) Сад; 9) напор; 15) „Риголето“; 16) арава; 18) улова; 19) Катон; 20) аба; 22) рам; 24) етар; 28) ага; 29) мак.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Hand gesture instructions for 'Moje bioskop' (My cinema). Includes: 'СЕНКЕ НА ЗИДУ' (Shadows on the wall) with gestures for 'ВО' (Wolf), 'ЛЕПТИР' (Butterfly), 'ЗЕЦ' (Rabbit), 'ГУСКА' (Goose); 'КУЋА С ПВЕЋЕМ' (House with chimney) with gestures for 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'СА ДВЕ ШАКЕ ЈОШ СЕ СТВАРА СА ШУБОРОМ ГЛАВА СТАРА.' (With two hands it still creates an old head with a beard); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With two fingers one hand, it already looks like a crow); 'КАД СЕ ПРЕТИ ИСПРЕПЛЕЋУ ДАЈУ ГЛАВУ МАГАРЕЋУ.' (When the hands are crossed, they give the head of a donkey); 'ДОЂЕ Л' ШАКА ПРЕКО ШАКЕ, Ту је медвед црне длаке.' (The bear comes over the hand, it's a black bear); 'СА ДВА ПАЛЦА ЈЕДНА ШАКА, Па већ личи на курјак.' (With

ДА ОН ИМА...

— Мајсторе, овај прслук ми је нешто широк, — вели Пера Ждера кројачу. — Колико треба да вам платим да га мало сузите?
— Двеста динара.
— Двеста динара! Којешта! Да ја имам двеста динара тако бих се најео да ми прслук уопште не би био широк!

СРЕЋАН СЛУЧАЈ

Паја: Јуче сам пао с лествица високих десет метара.
Паја: Побогу! И ниси се повредио?
Паја: Нисам. Знаш, тек сам био стао на прву пречазу.

ЧУДНА „ЖИВОТИЊА“

Мини: Ох, данас сам видела нешто изванредно: спреда змија, а одострг крокодил!
Мики: Шта! А где си то видела? У циркусу или у зоолошком врту?
Мини: Ма не. У трговини обућом!

ПАЈА-БИБЛИОФИЛ

Хорације: Како то да немаш орман за књиге кад имаш толику библиотеку?
Паја: Шта да радим? Нико неће да ми да орман на читање!

Који је **ОДГОВОР** *шачан*

ПЛАНИНА СОМИНА налази се у: Босни Хрватској Црној Гори Македонији

КАТМЕР је: мушко име цвет град у Персији стара народна игра

ЛАТЕРИТ је: град у Француској болест крви инсект врста земље

БРАГОЦ је: врста морске рибе брод биљна болест алкохолно пиће

ОДГОВОР:

ПЛАНИНА СОМИНА се налази у Црној Гори, јужно-југоисточно од Гатачког Поља, око 22 километра североисточно од Билеће, а северозападно од Његоша, близу границе са Херцеговином. Највећи висови на планини Сомина су: Сомино Катуните (1529 м), Вардар (1538 м), Лисац (1675 м), Ричице (1604 м) и Утес (1502 м). Планина Сомина је највећи делом гола, без шуме, сиромашна водом. На северној страни планине Сомина налазе се две пећине на висини од 1265 метара.

КАТМЕР је турска реч, а то је цвет руже, каранфила, зумбула и другог са више круничних листића но што их има изводна биљка.

ЛАТЕРИТ је црвенкаста земља тропских крајева, која настаје распадањем силикатног камења. Богата је гвожђем (од чега долази њена црвена боја) и алуминијумом.

БРАГОЦ је дрвени рибарски брод са два неједнака јербола. Дугачак је до 13 метара. Употребљава се за рибарење на северном Јадрану.

ДЕВОЈЦИЦИ ЈЕ ОТАЦ НАЈЗАД ДОПУСТИО ДА ЗАДРЖИ СВЕ ТРИ МАЧКИЦЕ, АЛИ ДЕ РЕКАО ДА МОРАЈУ БИТИ МИРНЕ. А ДА ЛИ ЋЕ ЗАИСТА БИТИ МИРНЕ ТО ЋЕМО ВИДЕТИ...

